

Översiktsplan 2018

Götene kommun

Samrådshandling

Götene kommun

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Vad är en översiktsplan?	5
1.2 Översiktsplaneprocessen	6
1.3 Hållbar utveckling	7
1.4 Nationella miljömålen	9
2. Planeringsförutsättningar	10
2.1 Kommunens bakgrund och förutsättningar	11
2.2 Näringsliv	13
2.3 Kommunala verksamheter	14
2.4 Besöksnäring	16
2.5 Natur och friluftsliv.....	17
2.6 Infrastruktur.....	20
2.7 Kulturmiljö	22
2.8 Vattenförsörjning och avlopp.....	23

2.9 Energi	26
2.10 Risker och säkerhet	29
2.11 Mellankommunala och regionala intressen.....	32
2.12 Omvärlds- och trendanalys.....	34
3. Riksentressen och allmänna intressen	36
3.1 Vad är ett riksentresse?	37
3.2 Riksentresse för Naturvård.....	37
3.3 Natura 2000-områden	39
3.4 Natura 2000-områden i Götene kommun.....	40
3.4 Riksentresse för Kulturmiljövård	42
3.5 Riksentresse för turism och rörligt friluftsliv.....	44
3.6 Riksentresse för Kommunikationer.....	45
3.7 Riksentresse för Yrkesfiske	47
3.8 Riksentresse för Totalförsvaret	48
3.9 Andra allmänna intressen.....	49
3.10 Naturresevat i Götene kommun	50

4. Framtida mark och vattenanvändning	52
4.1 Utgångsläge	53
4.2 Utvecklingsstrategier	54
4.3 Götene kommuns utvecklingsområden.....	56
4.4 Fördjupad översiktsplan för Kinnekulle	57
4.5 Götene tätort.....	58
4.6 Källby	61
4.7 Lundsbrunn	64
4.8 Hällekis	66
4.9 Brännebrona industriområde	69
4.10 Övriga mark- och vattenområden	70
4.11 Infrastruktur.....	72
4.12 Framtida vattenanvändning	76
4.13 Grönstruktur	76
4.14 Ekosystemtjänster	76
5. Avslutande reflektion	79

5.1 Bostäder	80
5.2 Infrastruktur	80
5.3 Klimatanpassning.....	80
5.4 Arbetspendling.....	80
5.5 Jordbruks- och skogsmark.....	80

1 • Inledning

1.1 Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen behandlar den framtida utvecklingen av Götene kommun och är en beredskap för den långsiktiga fysiska utvecklingen av kommunen. Planen ska ge vägledning för beslut om användningen av mark- och vattenområden samt om hur den bebyggda miljön ska bevaras och utvecklas. Planen ska redovisa hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Planen ska även redovisa de allmänna intressen som anges i plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB). Översiktsplanen ska leda till ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samhälle.

Översiktsplanen lagregleras genom 3 kap plan- och bygglagen (PBL). Planen är obligatorisk och ska hållas aktuell, vilket innebär att kommunfullmäktige under varje mandatperiod ska ta ställning till planens aktualitet.

Översiktsplanen är en överenskommelse mellan stat och kommun kring riksintressen och tydliggör de frågor där det råder skilda uppfattningar. Planen utgör beslutsunderlag även för privata aktörer genom att den visar på kommunens långsiktiga ambitioner och tankegångar.

Översiktsplanen är kommunens viktigaste strategiska dokument för hur mark- och vattenresurser ska förvaltas på lång sikt. Beslut om lokalisering och markanvändning berör ofta många människor och olika allmänna intressen som ibland är svärförenliga eller till och

med motsägande. Dessa beslut får dessutom ofta långsiktiga konsekvenser för omgivningen. Genom översiktsplanen kan sådana beslut bedömas i ett större sammanhang, så att god hushållning med naturresurser kan säkerställas, samt förankras bland medborgarna under processens gång.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men ska vara vägledande för beslut i plan- och bygglagsfrågor. För att säkerställa översiktsplanens intentioner måste markanvändning och byggande regleras i områdesbestämmelser eller detaljplaner.

1.2 Översiktplanprocessen

Steg 1: Planuppdrag och upprättning av planförslag

Kommunstyrelsen ger planuppdraget. Tjänstemän jobbar i dialog med politiker fram ett samrådsförslag som sedan godkänns av ansvarig nämnd.

Steg 2: Samråd

När ett förslag till översiktsplan tagits fram hålls samråd. Samrådet annonseras i dagspressen. Kommunen informerar allmänheten om planarbetet, som sedan kan lämna in synpunkter. Synpunkter kan ges muntligt och skriftligt.

Steg 3: Bearbetning av synpunkter

Efter att samrådet genomförts sammanställs alla synpunkter och en samrådsredogörelse skrivs. Eventuellt behöver planförslaget omarbetas efter samrådet.

Steg 4: Utställning

Därefter ställs förslaget ut. Utställningen annonseras i dagspressen. Under utställningstiden kan synpunkter lämnas in skriftligen.

Steg 5: Slutjustering

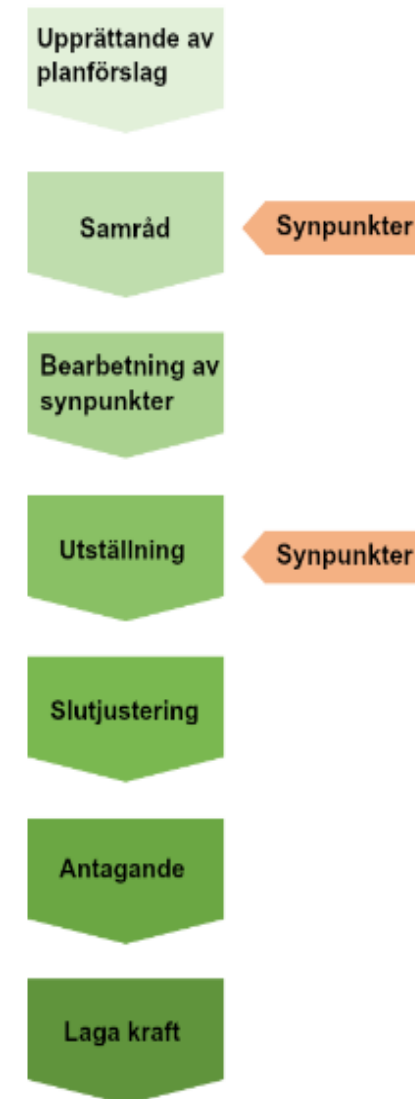
Sista steget innan antagning är att finjustera förslaget utifrån de synpunkter som kommit under utställningen.

Steg 6: Antagande av översiktsplanen

Kommunfullmäktige antar översiktsplanen.

Steg 7: Laga kraft

Tre veckor efter att översiktsplanen antagits av kommunfullmäktige vinner den laga kraft om ingen överklagat.

1.3 Hållbar utveckling

Hållbar utveckling handlar om att långsiktigt bevara vattnens, jordens och övriga ekosystems produktionsförmåga och att minska den negativa påverkan på naturen och människors hälsa. Hållbarheten gäller tre olika dimensioner:

- Social hållbarhet, som handlar om att sträva mot ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls.
- Miljömässig hållbarhet, som handlar om att hushålla med mänskliga och materiella resurser på lång sikt.
- Ekonomisk hållbarhet, som handlar om att motverka fattigdom, och att alla ska ha råd att tillgodose sina grundläggande behov i relation till jordklotets ändliga resurser, det vill säga en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för den ekologiska eller sociala hållbarheten.

Ekonomisk hållbarhet

Det finns flera definitioner på ekonomisk hållbarhet. Två av de vanligast förekommande har sin grund i att man använt olika hållbarhetsmodeller som utgångspunkt. I den första av dessa två definitioner förstås ekonomisk hållbarhet som en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för den ekologiska eller sociala hållbarheten. En ökning av ekonomiskt kapital får alltså inte ske på bekostnad av en minskning i naturkapital eller socialt kapital.

I den andra definitionen likställs ekonomisk hållbarhet med ekonomisk tillväxt, vilken anses vara hållbar så länge den totala mängden kapital ökar. Ett ökat ekonomiskt kapital kan därmed tillåtas att ske på bekostnad av en minskning av andra tillgångar i form av naturresurser, ekosystemtjänster eller välfärd.

Slutligen finns det även de som avstår från att använda ekonomisk hållbarhet som begrepp för att istället prata om ekonomin som ett verktyg där dess strukturer och institutioner antingen främjar eller hämmar en hållbar utveckling. En viktig skillnad mellan ekonomisk hållbarhet och exempelvis ekologisk hållbarhet är att de ekonomiska strukturerna är skapade av människan. Därmed har vi också möjlighet att se dem ur olika perspektiv och också påverka dem för att stödja en hållbar utveckling.

Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet innefattar allt som har med jordens ekosystem att göra. Detta innefattar bland annat klimatsystemens stabilitet, luft-, land- och vattenkvalitet, landanvändning, jorderosion och en mångfald av både arter och livsmiljöer, och ekosystemtjänster som exempelvis pollinering och fotosyntes. Ekologisk hållbarhet handlar om att jorden har funktionsdugligheten att kunna upprätthålla ekosystemen. Människan är beroende av att ekosystemen fungerar, för att vi ska ha goda livsvillkor.

Vi lever i ett socio-ekologiskt samhälle där naturen och samhället samspelar i komplexa system. En samhällsplanering för ekologisk hållbarhet måste beakta att mänskliga samhällen är intimt sammanvävda med ekosystemen. Produktion av varor och tjänster i samhället får inte kompromissa med ekosystemens bärförmåga, det vill säga naturen måste hinna återskapa uttagna resurser och återställa balansen i ekosystemen.

Samhällsplaneringen måste ha en socioekologisk systemsyn som omfattar både samhälle och ekologi. Att förstå kretsloppen i naturen och hur vårt samhälle påverkar naturen och hur samhället påverkar förutsättningarna för människan är viktigt för att bygga långsiktig hållbarhet. I den fysiska planeringen kan vi skapa bebyggelse som

gynnar resurssnål livsstil och samspel med ekosystem. Det kan handla om sunda och miljövänligare byggnadsmaterial, boendemiljöer med bra gång- och cykelinfrastruktur i anslutning till snabba kollektivtrafikstråk. Det kan vara bebyggelse som har en mångfald av livsmiljöer för ett rikt växt- och djurliv i kommunen.

Social hållbarhet

Social hållbarhet handlar om goda livsvillkor och om att skapa ett samhälle där människor trivs, känner sig trygga och får sina rättigheter respekterade. Ett socialt hållbarhetsperspektiv i samhällsplaneringen innebär att skapa miljöer där alla oavsett kön, ålder, ursprung eller funktionsvariation kan och vill röra sig och vistas oavsett tid på dygnet. För att kunna arbeta trygghetsfrämjande och tillitshöjande behöver vi skapa förutsättningar för ett bra vardagsliv för alla. Mötesplatser som exempelvis gator, torg och parker ska vara inbjudande och möjliggöra sociala möten mellan människor. Planeringen av en god och trygg miljö innefattas också av att möjliggöra en blandning av bostäder, kultur och service, planera för en god kollektivtrafik och att ställa krav på en kvalitativ och trygg utformning av de offentliga miljöerna.

En samhällsplanering med ett socialt hållbarhetsperspektiv måste ta hänsyn till alla människors behov och rörelsemönster. För att kunna uppnå detta behöver en rad perspektiv lyftas fram i planeringen, så som integration, trygghet, tillgänglighet, jämställdhet, folkhälsa, livskvalitet, kultur och mångfald. Barns och ungdomars behov ska särskilt uppmärksammas i all samhällsplanering och FN:s barnkonvention ska beaktas i kommunala beslut. Utifrån ett jämställdhets- och barn- och ungdomsperspektiv är det viktigt att identifiera offentliga miljöer och stråk som upplevs som otrygga och arbeta för att åtgärda detta. Det kan handla om att ändra på den fysiska utformningen genom att ta bort skrymmande buskage eller om att åtgärda med ökad belysning. Genom att särskilt prioritera frågor som rör ökad trygghet och tillgänglighet och

attraktiva gång- och cykelstråk, förbättrar vi allas möjligheter att röra sig i samhället.

Biosfärområdet

Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle antogs av UNESCO:s styrelse den 2 juni 2010. Ett biosfärområde ska tjäna som ett modellområde där insatser fokuseras på att främja naturvård, samhällsbyggnad och utveckling av forskning och utbildning. Götene, Lidköping och Mariestad arbetar gemensamt inom ramen för Unescoprogrammet. Ett biosfärområde har tre huvudsyften:

- Bevara biologisk och kulturell mångfald, ekosystem och landskap
- Utveckla samhället på ett långsiktigt hållbart sätt
- Stödja demonstrationsprojekt, forskning och miljöövervakning

Ett biosfärområde innebär i sig inga nya restriktioner. Alla eventuella begränsningar ska vara lokala initiativ och bygga på överenskommelser mellan till exempel markägare och myndighet. Biosfärområdet Vänerskärsgården med Kinnekulle har en vision som lyder:

Unescos Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle är ett offensivt agerande och inspirerande modellområde för hållbar utveckling.

1.4 Nationella miljömålen

Riksdagen har antagit 16 nationella mål för miljökvaliteten vilka i huvudsak ska vara uppnådda till år 2020. Målen beskriver den kvalitet och det tillstånd för landets miljö, natur- och kultureresurser som är miljömässigt hållbara på lång sikt. Målet för det miljö-politiska arbetet är att överlämna ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta. De 16 miljömålen är:

Bild från Naturvårdsverket

2.

Planeringsförutsättningar

2.1 Kommunens bakgrund och förutsättningar

Götene kommun ligger i Västergötland vid Vänerns östra strand. Kommunen har cirka fem mil Vänerkust och här finns platåberget Kinnekulle som höjer sig 306 meter över havet. I Götene kommun finns tätorterna Götene, Lundsbrunn, Källby och Hällekis. Kommunen har 13 242 invånare (SCB 2017-12-31). Av totala antalet invånare bor 8335 invånare i kommunens fyra tätorter. Övriga, cirka 4 900 invånare, bor i byar, på landsbygden och fritidshusområden.

Befolkning

I kommunen bor och lever en varierad befolkning. Invånarna delas relativt lika mellan kvinnor och män där det endast är cirka 300 stycken fler män än kvinnor. Medelålder 2016 är 44,2 år vilket är en ökning sedan 1998 då medelåldern var 40 år.

Befolkningsutveckling

Sedan mitten av 1970-talet har befolkningsutvecklingen i Götene kommun varit differentierad. Det har funnits perioder då utvecklingen har stagnerat eller fallit. Under slutet av 90-talet hade Götene kommun en negativ utveckling vad det gällde befolkningsökning, men under de senaste fem åren har befolkningen ökat.

Jämförs befolkningsutvecklingen i Götene med andra kommuner i Skaraborg samt Sveriges procentuella befolkningsökning placeras Götene utveckling kring medelvärde. Sveriges procentuella ökning mellan 1968-2016 är 3,6 % medan Götene har en ökning på 1,9 %. Grannkommunerna i Skaraborg ligger på snarlika nivåer.

Antal invånare i Götene kommun mellan 1968 och 2017. Statistik från SCB

Social struktur

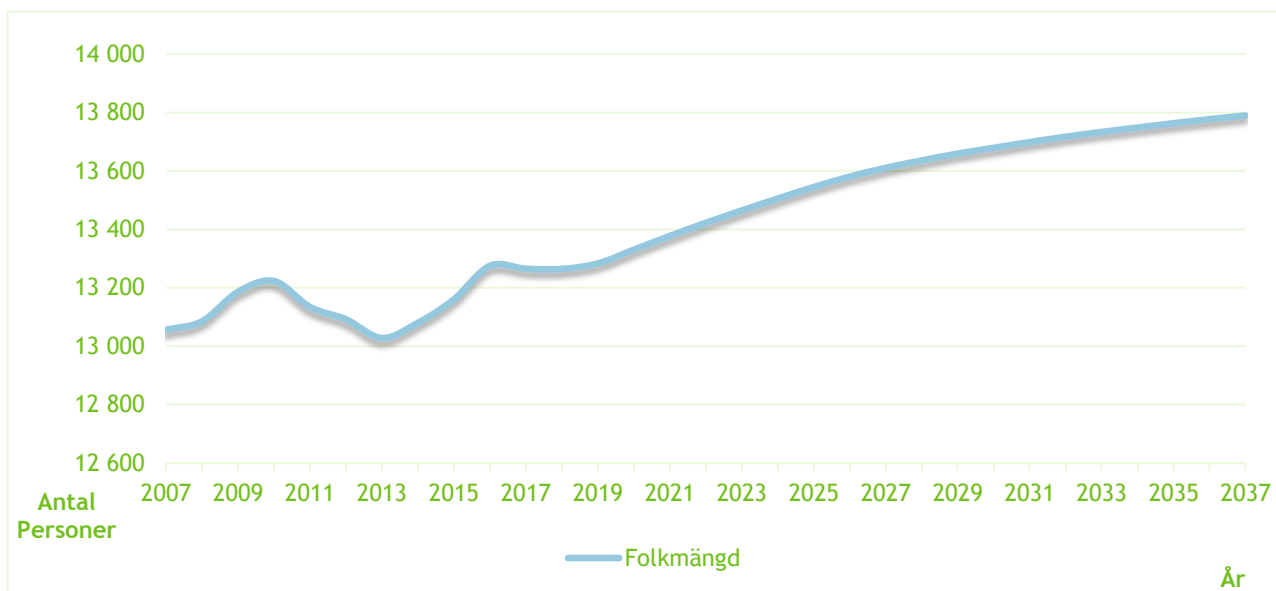
Götene är en kommun där befolkningen har förhållandevis goda ekonomiska villkor. Visserligen är andelen personer med hög inkomst i förhållande till medianen fler i riket än i kommunen, men andelen personer i hushåll med låga inkomster är betydligt färre. Medianinkomsten för Götene låg strax under snittet år 2016.

Utbildningsnivån i Götene kommun ligger under snittet. Definitionen av högutbildad är personer med minst 3 års eftergymnasial utbildning i åldersgruppen 25-64 år. År 2016 är Sverigesnittet 26,6 % högutbildade medan andelen Götene kommun 2016 var 15,6 %. Götene kommun har också en relativt hög förvärvsfrekvens. Förvärvsfrekvensen är högre i kommunen än den är i riket. Andelen arbetssökande i den registerbaserade arbetskraften är också den lägre i Götene kommun än den är i länet och riket.

Prognoser för befolkningsutvecklingen

Varje år görs befolkningsprognoser för att uppskatta befolkningsutveckling i Sverige för att beräkna bland annat behov av bostäder i framtiden. Befolkningsprognoser är en framtidsutsikt och inget är säkerställt. Ju längre fram i tiden en prognos sträcker sig desto mer osäker blir den. Götene kommuns prognos visar en ökad befolkningsmängd. En prognos gjord 2017 visar att invånarna i ålder 19-64 minskar i antal till 2037 medan befolkningen i ålder 80 + ökar.

Befolkningsmängden är inte den primära utmaningen utan snarare den demografiska strukturen som får betydande konsekvenser för samhället, i huvudsak en åldrande befolkning.

Befolkningsprognos för Götene kommun.

Bostäder

Karaktären på Götene olika områden skiljer sig åt, allt från lite äldre bostäder på landsbygden till lägenheter i tätorterna. I Götene tätort finns ett brett utbud av bostadshus. I centrum kännetecknas villorna av äldre stil. I Götene västra delar, Sil och Källstorp, präglas områdena av nyare bebyggelse.

I Götene kommun har flera nya områden de senaste åren byggts. Detta har främst skett i tätorten för Götene men den största expansionen av bostäder har skett i Källby. Götene är en attraktiv kommun att bygga i och framförallt är det friliggande villor som byggs i Källby och i Götene tätort som har visat sig ha störst intresse.

År 2016 antog Götene kommun en handlingsplan till tidigare antagen bostadsförsörjningsplan, vars syfte är att säkerställa att alla i kommunen ska kunna leva i goda bostäder både nu och i framtiden oavsett ålder, ekonomi och familjeförhållanden. I handlingsplanen anges riktlinjer samt åtgärder som visar på kommunens planerade insatser för bostadsbyggande.

2.2 Näringsliv

Götene kommun är en stark företagarkommun, med många företag både inom tillverkning, tjänster och handel. Det sistnämnda gör att Götene hävdar sig relativt väl som handelsort. Dessutom finns en livskraftig jordbrukssektor.

Näringslivet och kommunen

En långsiktig och uthållig tillväxt i näringslivet är en central fråga för Götene kommun. Den kommunala organisationen är också starkt inriktad mot detta mål. I Götene kommuns politiska mål ingår att näringslivsklimatet i kommunen är i toppklass och att näringslivet har stort förtroende för kommunens planering, service och myndighetsutövning. Det är genom målinriktat arbete och av tradition som ett bra företagsklimat skapats i Götene kommun, vilket tillsammans med andra faktorer som god infrastruktur och ett centralt läge gör Götene till ett gott alternativ för etablering och expansion av företag. I Götene finns sedan många år tillbaka ett väl utvecklat samarbete mellan näringslivet och kommunen. Näringslivet och kommunen bildade 2001 en ekonomisk förening som arbetar för tillväxt och utveckling i Götene kommun.

Götene kommuns strategiska läge

Götene kommun ligger vid huvudvägarna mellan Göteborg och Stockholm (Europaväg 20, E20) respektive Uddevalla-Trollhättan-Stockholm (Riksväg 44, rv44). Avståndet till Lidköping är två mil, till Skara något kortare och till Skövde och Mariestad cirka tre mil. Närmsta järnvägsförbindelse är Kinnekullebanan en mil från Götene tätort med dagliga förbindelser med Stockholm och Göteborg. Till snabbtåget i Skövde är det fyra mil och till Landvetters flygplats femton mil. E20, som är av stor betydelse för regionens näringsliv, ger en

transportmässig närhet till Göteborg, liksom rv44 och Europaväg 6 till Norge.

Starkt industri- och företagskluster

I Götene och dess grannkommuner finns av tradition ett mycket starkt livsmedelskluster. Det finns flera stora råvaruproducenter inom jordbruket i Götene kommun. Förfärdling sker bland annat i de stora livsmedelsföretagen Gunnar Dafgårds, Arla Foods, Semper och Götene Vin & Spritfabrik.

Tillverkningsindustrier står totalt för mer än 50 % av alla arbetstillfällen i kommunen. Starka industribranscher, vid sidan av livsmedel, är byggindustri med Götenehus och Paroc, plastindustri med Nolato, Götene Plast och Prototal PDS och metallindustri med CIDAN Machinery, Kinnex, Lindab och Götene UFO som största arbetsgivare inom respektive industribransch.

Bland tjänste- och handelsföretagen är Götene Kyltransporter, Rune Wänerstedt och Alfred Andersson Milktrans de största arbetsgivarna i kommunen.

2.3 Kommunal verksamheter

Barnomsorg och utbildning

I Götene kommun finns det kommunala förskolor och grundskolor i de fyra tätorterna Götene, Källby, Hällekis och Lundsbrunn. I Götene finns det fyra stycken förskolor, i Källby finns det två, i Lundsbrunn och Hällekis finns det en förskola. Det finns också två privata förskolor, en i Götene och en i Hällekis.

Kommunens enda högstadium finns i Götene. I Götene kommun finns inget gymnasium. Götenes elever söker gymnasieutbildning via Utbildning Skaraborg som samordnas via Skaraborgs kommunalförbund.

Äldreomsorg och särskilda boenden

I takt med en åldrande befolkning ökar behovet av tillgängliga bostäder, men också av fler lägenheter inom särskilt boende. I Götene kommun finns flera särskilda boenden för äldre. I centrala Götene finns Götene äldrecenter som innefattar tre särskilda boenden. Helenagården som är ett äldreboende med 43 lägenheter samt 5 växelvårdsplatser/korttidsplatser. På Helenagården finns också ett café för socialt umgänge. Det andra särskilda boendet är Kastanjegården med 58 lägenheter. Det tredje särskilda boendet är Ceciliagården med 32 lägenheter. Ceciliagården är ett boende för personer med demens.

Utanför Götene tätort finns det ett särskilt boende i Hällekis som heter Backlyckan, ett boende med 10 lägenheter. I Källby finns Fridebogården med 8 lägenheter.

Trygghetsboende

I Götene kommun finns trygghetslägenheter för personer över 70 år. Trygghetsboende är ett ordinärt boende där man kan ansöka om

insatser enligt Socialtjänstlagen. Trygghetsboende finns i Götene, Hällekis, Källby och Lundsbrunn.

Särskilt boende inom funktionshinderområdet

Vid behov av regelbundet stöd finns bostäder med särskild service. För att få flytta till en bostad med särskild service krävs en ansökan och ett beslut enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Boende med särskild service finns på fem olika ställen med olika inriktningar i Götene. Totalt finns 28 stycken lägenheter.

Integration

Götene kommun arbetar för att ta fram en kommungemensam handlingsplan för en hållbar och långsiktig integration. Målet är att kommunens nyanlända ska komma i arbete så fort som möjligt, ha egen bostad och etablera sig i befintliga nätverk.

Kultur och fritid

Inom Götene kommun finns ett rikt kulturliv och gott om fritidsaktiviteter, som till stora delar hör ihop med ett engagerat föreningsliv. Götene kommun driver i egen regi skateparken, motionsspår, vandringsleder och gymnastik och idrottshallar. Simhallen drivs på entreprenad, på uppdrag av Götene kommun. Utöver detta finns anläggningar som drivs av föreningslivet, till exempel fotbollsplaner och samlingslokaler som bygdegårdar, hembygdsgårdar och Götene parken. Ett flertal kommunala badplatser finns runt om i kommunen.

Kulturverksamheten i Götene kommun vilar på flera ben med bibliotek, kulturskola och egna kulturarrangemang. Även kulturlivet berikas av en lång rad ideella föreningars insatser. Filmvisningarna i biografen och konstutställningarna i konstrummet är viktiga verksamheter som båda bedrivs i föreningars regi. Hembygds- och bygdegårdsföreningarna driver också många kulturella aktiviteter. Det

finns även ett stort antal kulturutövare runt om i kommunen som också verkar som kulturarrangörer.

Götene Vatten och Värme

Götene Vatten & Värme AB är ett bolag som ägs till 100 % av Götene kommun. Bolaget är huvudman för vatten och avlopp, renhållning samt fjärrvärme. All verksamhet i Götene Vatten & Värme är finansierad via avgifter på de produkter och tjänster som bolaget säljer det vill säga inga skatteintäkter går till bolagets verksamhet.

AB GöteneBostäder

AB GöteneBostäder är ett bostadsbolag som till 100 % ägs av Götene kommun. Bolaget har som uppdrag att svara för bostadsförsörjning inom Götene kommun vilket innebär att förvärva, avyttra, äga, bebygga och förvalta fastigheter eller tomträtter med bostäder, affärslägenheter och därtill hörande kollektiva anordningar.

Antal lägenheter: 405 stycken varav 21 stycken i särskilda boendeformer för äldre.

Antal lokaler: 28 stycken

Folkhälsa

För att förbättra folkhälsan och minska skillnaderna i hälsa mellan olika grupper i befolkningen finns ett övergripande nationellt folkhälsomål som involverar ett stort antal politiska områden i folkhälsoarbetet.

Det övergripande nationella målet för den svenska folkhälsopolitiken är "att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen".

Det övergripande nationella målet styr arbete med folkhälsa i Götene kommun. Det sker på olika sätt i kommunens olika verksamheter.

Folkhälsan i Götene är god för stora grupper. Som i många kommuner behöver den fysiska aktiviteten öka för att invånarna ska må bättre. Detta gäller de flesta, oavsett kön, etnicitet och ålder. Därför är det viktigt att det finns många möjligheter till rörelse i stärkande miljöer. Arbetet med en ökad psykisk hälsa, speciellt hos ungdomar och kvinnor, är också ett prioriterat område. Det är angeläget att folkhälsan förbättras för de grupper i befolkningen som har sämst hälsa.

2.4 Besöksnäring

I Götene kommun är det framförallt Kinnekulle som lockar turister. Kinnekulle har i dagsläget drygt 300 000 besökare per år. Detta gör berget som helhet till ett av Västsveriges största besöksmål. Av besöksmålen som finns på Kinnekulle är Falkängen, Österplana hed, Husaby Kyrka, Hellekis Säteri samt Munkängarna de som lockar allra flest besökare.

Kinnekulles varierande natur har gjort att många vill besöka berget och gå runt på de olika vandringslederna som finns för att få uppleva alla de växter och djur som finns. Det finns även mycket kulturhistoria på Kinnekulle, det finns till exempel ett flertal medeltida kyrkor. Det finns också ett antal anrika herrgårdar runt om på berget. Stenhuggeri har varit en stor industri sedan flera decennier och det finns idag spår av detta i form av ett stort stenbrott utanför Hällekis.

Urbaniseringen avspeglas i en ökad naturturism. Ju mer vi bor i städer, desto mer växer vår vilja att vistas och semestra i naturen. Naturturismen är ett av de snabbast växande segmenten inom turismen idag. Allemansrätten är en unik möjlighet att röra sig fritt i naturen. Kinnekulles unika natur är i detta sammanhang en viktig reseanledning.

2.5 Natur och friluftsliv

De tätortsnära skogarna, Brännaskogen och Stjälkaskogen i Götene tätort används flitigt av Göteneborna. Här finns också områden avsatta som skolskogar. De andra större tätorterna i kommunen är också försedda med tätortsnära natur. Exempelvis Mariedalsån i Lundsbrunn, Djurgården i Hällekis, och Mistaskogen i Källby.

Kinnekulle

Kinnekulle är ett av Sveriges mest intressanta och mest värdefulla natur- och kulturområden. Den varierade berggrunden, inte minst den kalkrika platån, ett varmt och torrt lokalklimat samt århundraden av betesdrift och ängsslätter har skapat mycket höga naturvärden både inom växt- och djurlivet. Kombinationen av gynnsamt klimat och kalkrik berggrund å ena sidan samt mänsklig aktivitet från medeltid fram till våra dagar å andra sidan har skapat de höga natur- och kulturvärden. Detta gör att Kinnekulle är intressant för både natur- och kulturvårdsåtgärder av bevarandekaraktär men också för utvecklingsåtgärder som boende och turism.

Vänern

Vänern är Sveriges största insjö och den tredje största i Europa. Med sina 22 000 öar, holmar och skär utgör Vänern Europas största sötvattenskärgård. För Götene kommun är Vänern en betydelsefull resurs för friluftslivet, båtliv, bad och sportfiske, samt för yrkesfiske.

Rekreation

Att vistas i naturen har högt rekreativt värde. För att stärka rekreativt värde i delar av kommunens skog har skogspartier som är viktiga för detta ändamål klassats om från produktionsskog till rekreationsskog. Detta innebär att skötsel av berörda områden ska ske

på sätt som höjer rekreativt värde i området istället för produktivt värde på skogen

Vandringsleder

Kinnekulleleden

På Kinnekulle finns en led som är 45 kilometer lång. Allt från granskog till alvarsmark. Leden är relativt lättvandrad och det finns bitar som är anpassade för att man ska kunna ta sig fram med rullstol. Det finns platser med uppförda vindskydd och eldplatser som kan bli naturliga stopp på vägen.

Pilgrims- och Biosfärsleden

Biosfärsleden är ca 100 kilometer lång och sträcker sig från Läckö slott på Kållandsö längs Götene kommuns kust och slutligen till Mariestad. Genom Götene kommun passerar den på Kinnekulles västra sida, längs med Vänern. Leden är tillgänglig både för cykling eller vandring för den som vill ta sig fram längs Vänerkusten.

Pilgrimsleden går i stort sett i samma sträckning, men går istället rakt över Kinnekulle.

Sjöråsleden i Hällekis

Leden är ca 4 km lång och tar dig på en vandring runt Sjöråsåns utlopp. På vägen så kan man besöka ett Fågeltorn, det finns också en grillplats på Madsberget som kan vara ett bra utflyktsmål.

Sörboleden i Lundsbrunn

Sörboleden som är ca 4 km lång, börjar i bruksmiljön Dala Kvarn i Lundsbrunn och leden går igenom naturreservatet vid Mariedalsravinen.

Motions och skidspår

Elljusspår

Götene, Brännaskogen 2,5 kilometer.

Hällekis, Bredängen 2,5 kilometer.

Källby, Mistaskogen 2,0 kilometer.

Lundsbrunn, Lundaskogen 1,6 kilometer.

Övriga motionsspår och skidspår

Götene/Lundsbrunn - Cykelvägen (gamla järnvägsbanken) cirka 6 kilometer.

Gössäter/Götene - Cykelvägen (gamla järnvägsbanken) cirka 15 kilometer.

Lundsbrunn - Golfbanan cirka 4 kilometer

Högekullen på toppen av Kinnekulle - Fyra motionsspår/skidspår i varierad terräng och längd. Spåren är 2,5 kilometer, 5 kilometer, 7,5 kilometer och 10 kilometer långa.

Kommunala badplatser

Götene kommun har en ca fem mil lång vänerkust med många möjligheter till bad. Kommunen har fem stycken badplatser som hålls i ordning och där vattenprov tas regelbundet för att säkerställa en hälsosam badmiljö.

Björkkullasand

Badplats Björkkullasand ligger i mycket vacker naturmiljö med utsikt över flera öar i Vänerskärgården. Stränderna i Björkkullasand är till största del klippstränder, men det finns även en fin sandstrand i en skyddad vik. Badplatsen ligger vid Österäng, nordost om Hällekis. Björkkullasand ligger i det kommunala naturreservatet med samma namn, som är en del av strövområdet Varaskogen.

Blomberg

Nedanför Kinnekulles västsluttning ligger Blombergs bad. Här finns både sandstrand och klippbad i en långgrund skyddad vik. Badplatsen ligger nära Blombergs båthamn.

Jutan

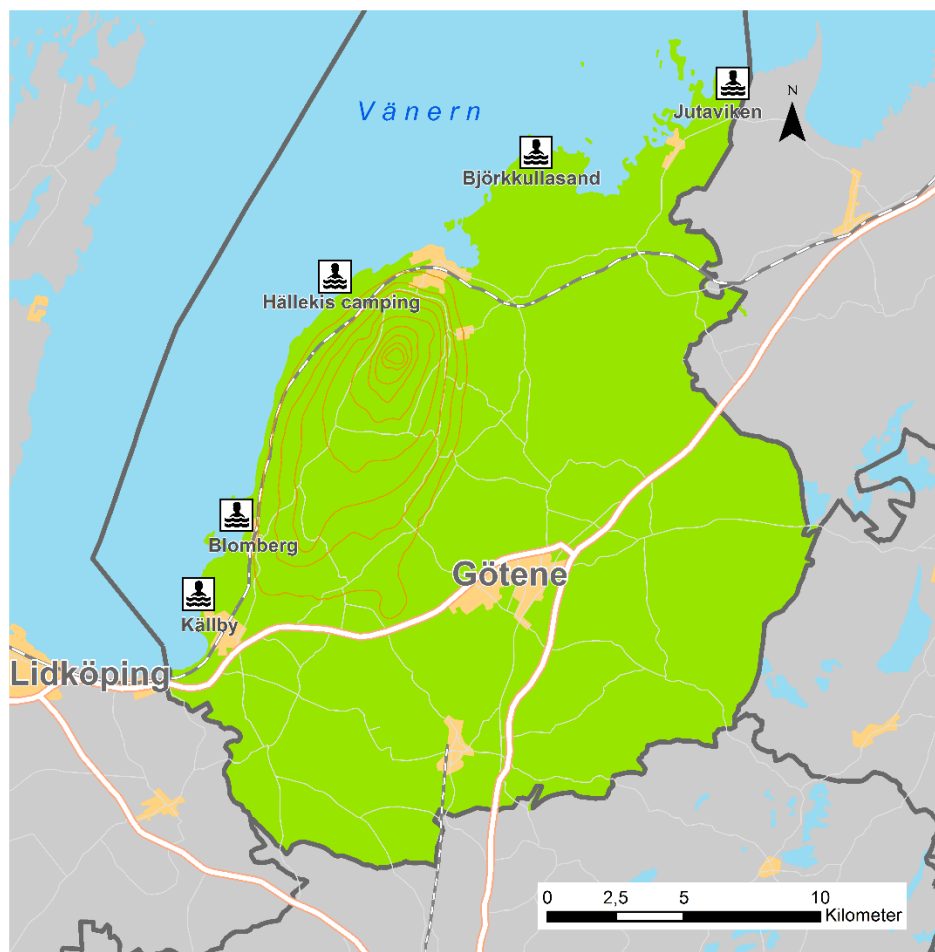
Jutans badplats i Jutaviken är belägen vid Årnäs camping tre kilometer nordost om Årnäs. Själva badplatsen består av en sandstrand.

Kinnekulle camping

Badplatsen består främst av en sandstrand och ligger i anslutning till Kinnekulle camping väster om Hällekis tätort.

Källby

Badplatsen är belägen vid en mindre sandstrand. Under badsäsongen finns här utlagda badbryggor.

Karta över kommunala badplatser.

2.6 Infrastruktur

Fordonstrafik

E20 och rv44 ingår i det riksintressanta vägnätet, på grund av sin nationella och regionala betydelse för såväl person- som varutransporter. E20 genom kommunen kommer byggas ut till mötesfri väg i två etapper. En etapp mellan Skara och Dalaån och en mellan Götene och Mariestad. Sträckan mellan Skara och Dalaån kommer byggas i befintlig sträckning, medan Götene-Mariestad kommer byggas i en ny sträckning väster om nuvarande. Nuvarande E20 mellan Götene och Lugnås kommer framöver fungera som lokalväg.

Väg 2761 mellan Götene och Timmersdala är en viktig väg för den tunga trafiken samt för att binda ihop Götene och Skövdes arbetsmarknader. Både Götene kommun och Skövde kommun ser behovet av att stärka sambandet mellan kommunerna. Att då förbättra väg 2761 är en viktig del i det arbetet. Pendlingen på vägen ökar samtidigt som vägen upplevs som allt mer osäker för oskyddade trafikanter.

För riksväg 44 pågår byggnation av ny sträckning mellan Lidköping och Källby. Beräknas vara klar 2019.

Tågtrafik

Kinnekullebanan är en viktig del av kollektivtrafiken i Götene kommun, dels som pendeljärnväg men även som förbindelse med stambanan mot Stockholm/Göteborg. Kinnekullebanans betydelse i regionalt perspektiv växer också med utnämningen av biosfärområdet "Vänerskärsgården med Kinnekulle" där hållbara transporter är en viktig fråga.

Gång och cykeltrafik

Utbyggnaden av kommunens gång- och cykelnät pågår kontinuerligt. Kommunen ser dessa delar som centrala för folkhälsoarbetet, tillgänglighet och för besöksnäring och nå målet om att bli fossilbränslefri kommun. Under 2018 togs en cykelutredning fram som visar vilka åtgärder som skall prioriteras under kommande år.

Kollektivtrafik

Goda kommunikationer såväl inom kommunen som med Skaraborgsregionen och riket i övrigt är av stor betydelse för Götene kommuns fortsatta utveckling.

Västra Götalandsregionen är ansvarig kollektivtrafikmyndighet som bestämmer hur kollektivtrafiken ska byggas ut och var man ska satsa för att det ska ge så stor effekt som möjligt. Utvecklingen sker i nära samverkan med kommunerna i regionen. Västtrafik är ett av Västra Götalandsregionen helägda bolag och planerar och upphandlar den skattesubventionerade kollektivtrafiken i regionen på uppdrag av Västra Götalandsregionen. Tågtrafiken på Kinnekullebanan tillsammans med busstrafiken i stråket mellan Lidköping och Mariestad och mot Skara utgör stommen i kollektivtrafiken i Götene kommunen. Inom kommunen finns bussförbindelser som stannar i de större orterna. Följande sträckor går att ta sig kollektivt:

- Götene – Skara, via Lundsbrunn
- Götene – Lidköping, via Källby
- Götene – Hällekis

Trafiken på landsbygden kompletteras med skoltrafik och anropsstyrd närtrafik. Inom Götene centrum finns anropsstyrd flextrafik som riktar sig till de som är 75 år eller äldre och de med färdtjänstillstånd.

Sammantaget trafikeras Götene kommun i nuläget av en linje på järnväg och 14 linjer på landsväg, närtrafik och flextrafik.

Bredband

I dagsläget kan i stort sett alla hushåll och företag i Götene kommun få tillgång till bredband via olika typer av mobila och trådbaserade lösningar. Många kan dock inte få den kapacitet som anges i målen för Sverige 2020, beroende på både begränsningar i nuvarande lösning via kopparnätet samt på geografin och täckning via mobilmaster. Efterhand som kopparnätet monteras ner blir vikten av alternativ fast lösning i form av fiber allt viktigare.

Sedan några år tillbaka pågår en bred utbyggnad av fiber i stora delar av kommunen genom insatser av marknadsaktör. Möjligheten till anslutning skapas därmed även om intresset för att ansluta sig, från privata fastighetsägare, varierar ganska mycket.

Sjöfart

Industrisjöfart

Kommunens industrihamn - Hönsäters hamn - ligger i Hällekis tätort. Den används i huvudsak för transporter till Svenska Foder, Paroc och andra lokala industriföretag. Hamnanläggningen ägs av Götene kommun och förvaltas av Svenska Foder.

Fritidssjöfart

Hamnar för fritidsbåtar finns i Källby, Blomberg, Råbäck, Hällekis, Sandviken och Årnäs. I dessa hamnar finns totalt cirka 600 båtplatser. Vid Kinnekulle Camping finns också en mindre gästhamn. Dessutom finns ett antal mindre, helt privata hamnar. Hamnarna i Blomberg, Hällekis och Årnäs ägs av Götene kommun. Gästplatser finns i Hönsäters hamn, Hällekis. Samtliga hamnar drivs av lokala båtklubbar.

Hamnen vid Kinnekulle Camping ägs också av kommunen, men drivs av campingens entreprenör.

2.7 Kulturmiljö

Byggnadsminnen

En byggnad, park, trädgård eller annan anläggning av kulturhistoriskt värde kan av länsstyrelsen förklaras som byggnadsminne. Följande byggnader i Götene kommun har förklarats som byggnadsminne:

- Hönsäters Herrgård
- Jaquette du Rietz stiftelse (Piperska), Lundsbrunn
- Kållängens tingshus
- Lilla Bjurums överstelöjtnantsboställe
- Råbäcks mekaniska stenhuggeri

Ett byggnadsminne är det starkaste kulturhistoriska skyddet bebyggelse i Sverige kan åtnjuta. Men det är inte bara byggnader som kan bli byggnadsminnen. Parker, trädgårdar eller andra anläggningar av kulturhistoriskt värde går också under kulturmiljölagen (KML). Byggnadsminnen berättar om historiska skeenden och hur samhället över tid förändrats.

Kyrkor

Götene har 20 kyrkor varav över hälften är från medeltiden. Kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser är skyddade enligt kulturmiljölagen (KML) 4 kapitel. KML:s generella skydd är ett uttryck för att de kyrkliga kulturminnena anses ha ett högt kulturhistoriskt värde. Kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna före 1940 får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd från länsstyrelsen.

De medeltida församlingskyrkorna har en särställning bland våra idag bevarade och brukade byggnader. Det mönster som byggnadsbeståndet samt de kyrkliga inventarierna som helhet bildar visar förändringar i sociala och ekonomiska strukturer och arkitektoniska uttryck under nästan tusen år. Begravningsplatsernas obrutna användning genom århundradena ger en upplevelse av kontinuitet och sammanhang.

Fornlämningar

Det finns ett stort antal fornlämningar i kommunen. Fornlämningarna kan bilda sammansatta miljöer som till exempel boplatser och gravfält eller bebyggelserester som borgruiner och så kallade kulturlager i städer, men det kan också röra sig om mindre lämningar som till exempel skeppsvrak, gamla stenbroar eller milstenar. En fornlämning kan också utgöras av en särskild naturformation.

Det stora antalet fornlämningar innebär utmaningar vid planeringen. I både Källby och Götene har flertalet fornlämningar upptäckts där kommunen velat exploatera. Att samtidigt planera för ny bebyggelse och ta hänsyn till fornlämningar är i många fall en komplex fråga.

2.8 Vattenförsörjning och avlopp

VA-översikt

Tillgång till rent dricksvatten, ett gott omhändertagande av spillvatten och dagvatten är viktiga förutsättningar för samhällsutvecklingen. Klimatförändringar och översvämningar, ökade miljökrav och en åldrad infrastruktur innebär ökade krav på kommunernas vatten- och avloppsverksamhet, VA. Utanför verksamhetsområdet riskerar bristfälliga små avloppsanläggningar att sprida smittoämnen och bidra till att vattenförekomster inte uppnår god status.

Sveriges kommuner står inför stora investeringar för att nå en hållbar VA-försörjning. En strategisk och långsiktig VA-planering som omfattar både dricksvatten, spillvatten och dagvatten blir kommunens verktyg för att lyfta fram problem och prioritera åtgärder för att kostnadseffektivt möta de utmaningar som man står inför.

Götene kommun strävar efter en hållbar långsiktighet i sin planering av VA, både vad gäller den allmänna VA-anläggningen, utbyggnadsområden och områden för enskilt VA. Långsiktighet med avseende på ledningsnätet är ett tidsperspektiv på 100 år medan en långsiktig investeringsbudget har ett tidsperspektiv på ca 10 år och framåt.

VA-plan

VA-planen i Götene kommun, som antogs av KF år 2015, har tagits fram i ett kommunövergripande samarbete med utgångspunkt i de tidigare utformade dokumenten *VA-översikt* och *VA-strategi*.

VA-planen anger vilka åtgärder som behövs inom VA-försörjningen i syfte att uppnå en hållbar VA-försörjning nu och i framtiden. Planen har ett stort fokus på framtida VA-försörjning i områden med samlad

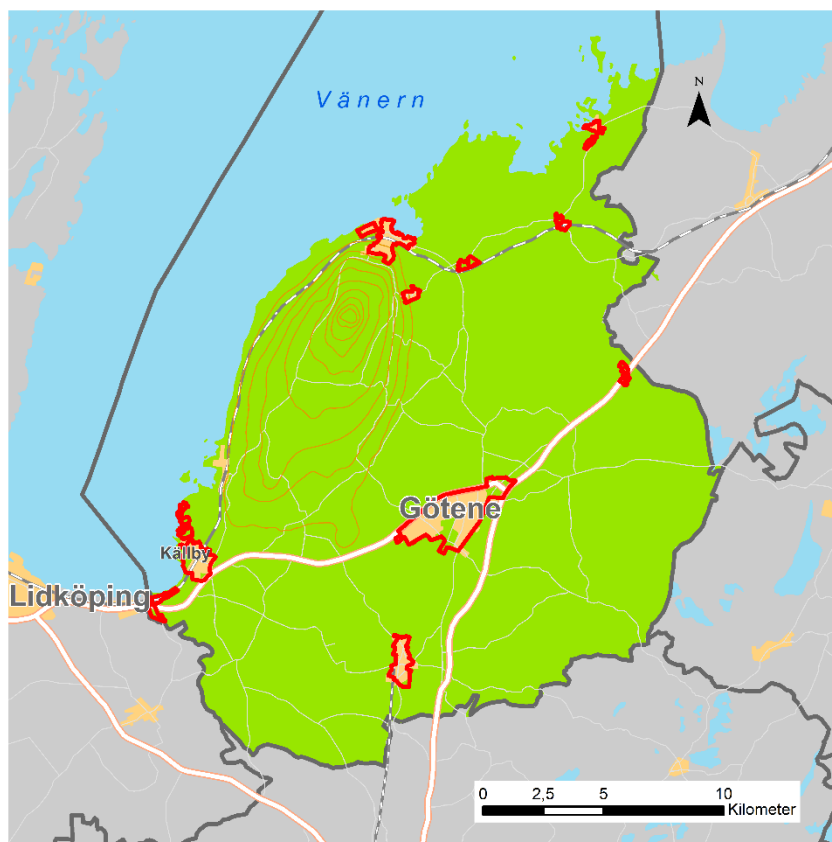
bebyggelse, som idag inte är så kallade verksamhetsområden.

Verksamhetsområde innebär att kommunen är huvudman för vatten- och/eller avloppsförsörjning

VA-planeringen är ett verktyg för att lyfta fram utmaningar och för att visa var, när, och i vilken ordning den allmänna VA-anläggningen ska byggas ut. (Tidplanen i VA-planen är under omarbetning). Det ger även en möjlighet att planera för en hållbar VA-försörjning i områden som inom överskådlig tid inte berörs av de allmänna vattentjänsterna. VA-planeringen ska resultera i att åtgärder genomförs på ett metodiskt och effektivt sätt.

Ledningsnätet

Huvudman för Götene kommuns allmänna VA-anläggning är Götene Vatten & Värme AB. Den allmänna VA-anläggningens utbredning definieras av verksamhetsområden beslutade av kommunfullmäktige och det finns områden för vatten, spillvatten respektive dagvatten. Både exploateringsområden och omvandlingsområden ansluts kontinuerligt, till exempel Sofiestrand och Truve/Svanvik.

Översikt över verksamhetsområden för spillvatten inom Götene kommun.

Det allmänna ledningsnätet är ca 52 mil och består av vatten-, spillvatten- och dagvatten-ledningar inklusive bland annat pumpstationer, tryckstegringsstationer och vattenreservoarer. Det allmänna ledningsnätet för vatten och avlopp är i stora delar utbyggt som duplikatsystem det vill säga med skilda ledningar för dagvatten och spillvatten. Detta innebär att dagvattnet leds i separata ledningar eller dikessystem till sjö eller vattendrag. Det finns krav på att fördröja dagvatten som leds till åar, privata diken och privata rörledningar (exempelvis markavvattningsföretag).

Det finns ett behov av uppdimensionering av ledningsnätet för dagvatten dels beroende på det förändrade klimatet och dels för att möta kommande krav.

Dricksvatten

Vänern utgör vattentäkt inom Götene kommun. och det finns också ett antal grundvattenförekomster. Dricksvattenresurser för enskilt behov finns mer eller mindre överallt, dock med varierande kvantitet och kvalitet. Många av dessa dricksvattenresurser är grundvatten.

För den kommunala dricksvattenförsörjningen pumpas sjövattnet från Vänern via ledningar till infiltrationsdammar. Där infiltreras vattnet i marken och denna metod kallas konstgjord infiltration. Råvatten (infiltrerat sjövattnet samt naturligt grundvatten) pumpas ur grundvattentäkten och leds till Götene vattenverk där det bereds till dricksvatten. Götene vattenverk försörjer Götene, Hälleklis, Källby, Gössäter, Forshem, Brännebrona samt delar av landsbygden med dricksvatten.

Därutöver finns vattenverk i Lundsbrunn och Årnäs som båda bereder dricksvatten av naturligt grundvatten.

Vattentäkterna bedöms tillgodose kommunens behov de närmaste 25 åren, allt beroende på industrins utveckling. Begränsningen är ledningsnätets och vattenverkens kapacitet. Behov av kapacitetsökning och skyddsåtgärder för vattenförsörjningen ses fortlöpande över.

Spillvatten

I Götene kommun har Götene Vatten och Värme fyra avloppsreningsverk och två avloppsanläggningar som tar hand om spillvatten. I de flesta verken sker reningen genom traditionell teknik. Götene reningsverk har en kapacitet för 50 000 personekvivalenter (pe) och tar hand om spillvatten från Götene tätort inklusive processvatten från industrier samt från Lundsbrunn. Källby reningsverk som är dimensionerat för 5600 pe tar hand om spillvatten från Källby tätort inklusive behandling av processvatten från industrin. Hällekis reningsverk är dimensionerat för 1500 pe och tar hand om spillvatten från Hällekis, Gössäter, Forshem. Årnäs reningsverk är dimensionerat för 350 pe och tar hand om spillvatten från Årnäs samhälle. I Österäng och Brännebrona finns mindre anläggningar för spillvattenrening.

Hällekis reningsverk har under många år varit kraftigt belastat med tillskottsvatten, särskilt vid nederbörd. De senaste åren har arbetet med åtgärder intensifierats.

Dagvatten

Allt vatten som rinner över markytan är dagvatten. Dagvattnet avleds till närliggande vattendrag via ledningsnät och öppna dikessystem. De stora mängder dagvatten som uppstår i samband med omfattande regn och skyfall kan inte alltid hanteras av det allmänna ledningsnätet och riskerar att orsaka översvämningar. Grundprincipen är att så mycket som möjligt av dagvattnet ska omhändertas lokalt. Genom lokalt omhändertagande av dagvatten minskas belastningen på vattendrag och vattenförekomster. Att anlägga fördröjningsmagasin är ett sätt att minska översvämningsrisken samtidigt som det också kan skydda vattendragen från föroreningar som kan finnas i dagvattnet.

I områden med hög andel hårdgjorda ytor rinner stora mängder vatten snabbt till det allmänna ledningsnätet och vattendragen, vilket är ett växande problem. Det är viktigt att medvetet minimera andelen hårdgjord yta i kommande detaljplanarbeten. För att i framtiden klara av ökade mängder nederbörd behöver man avsätta mark för fördröjning av dagvatten. Vid förtätning är det viktigt att tidigt utreda vilka platser som är strategiskt viktiga att spara och utveckla för omhändertagande av dagvatten. I tätbebyggda områden är det viktigt att dagvattensystemen inte är underdimensionerade i förhållande till prognos om förväntad nederbörd. Vid nybyggnation är det också viktigt att höjdsättning av bostäder och gatumark sker så att yt-avrinning kan ske till vattendragen. Ytterligare en viktig aspekt är behovet av dagvattenfördröjning från respektive fastighet. För att avrinningen ska fortsätta fungera när naturmark bebyggs finns ett gemensamt behov av att kompensera med fördröjningsåtgärder.

Enskilda avlopp

I VA-planen från 2015 identifierades de områden där det även i fortsättningen i huvudsak kommer att finnas enskilda avlopp. I dessa områden finns lokala förutsättningar för att ordna egen avloppslösning och eget dricksvatten. Det finns inget utpräglat exploateringsstryck inom dessa områden och bostäder ligger relativt glest. Områden som berörs är framförallt östra delen av kommunen.

Inventering av enskilda avlopp påbörjades tidigt i Götene kommun och det var framförallt områden med närhet till vattendrag och där hög skyddsnivå prioriterades. Det finns många gamla torpstugor som används som fritidshus och fortfarande saknar indraget vatten och enskilt avlopp. Omvandling av dessa torpstugor sker succesivt i samband med fastighetsöverlåtelse och när moderna bekvämligheter önskas.

Många områden på landsbygden har anslutits till kommunalt avlopp via privata föreningar. Det gäller bland annat östra sidan på Kinnekulle, norr om Nordskog i Källby och jordbruksbygden söder om Källby. På västra Kinnekulle har Hökastaden, Römossen och Kinne-Kleva identifierats som planerade verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp då områdena är tätbebyggda samt att det finns problem med att lösa både dricksvatten och avloppsfrågorna enskilt.

2.9 Energi

Fjärrvärme

Götene Vatten & Värme AB levererar fjärrvärme till fastigheter i Götene och Hällekis tätorter. I Götene är fjärrvärmenätet utbyggt i större delen av tätorten och längden på ledningsnätet är ca 30 km. Totalt är ungefär 600 fastigheter anslutna, det är både flerbostadshus, industrier, offentliga lokaler och småhus.

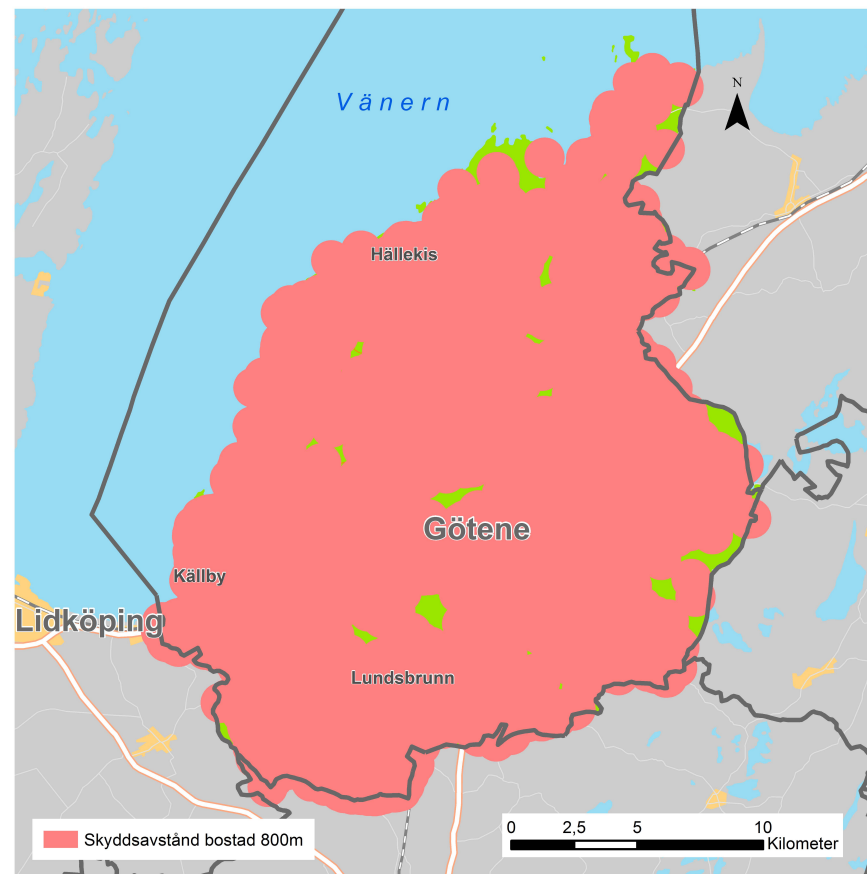
Fjärrvärmen produceras i Västerbyverket som även producerar processånga till industrin. En 25 MW ångpanna eldas i huvudsak med flis (GROT, stamved, salix) bark och spån.

I Hällekis finns ett mindre ledningsnät, ca 3 kilometer. Här är ca 35 fastigheter anslutna till fjärrvärmen som i huvudsak består av spillvärme från Svenska Foder AB. Götene Vatten & Värme AB har även en egen anläggning som i huvudsak eldas med pellets som reserv.

Vindkraft

Götene kommun har genom åren engagerat sig i energi- och klimatfrågorna, exempelvis genom att ta fram olika planer samtidigt som man arbetat med olika åtgärder i den egna verksamheten. Götene kommun har som mål sedan tidigare att kunna förlita sig på förnyelsebara energikällor år 2021. Kommunen är emellertid inte utpekad som riksintresse för vindkraft. En del i detta arbete var att kommunen tidigt utarbetade en "Fördjupad översiktsplan för vindkraft" som antogs av KF 2009-04-27 med syftet att underlätta vindkraftsutbyggnaden genom att peka ut prioriterade områden lämpliga för vindkraft, samtidigt som alla andra intressen togs tillvara.

Sedan planen antogs har vindkraften byggts ut kraftigt vilket medfört att de utpekade prioriterade områdena är att betrakta som färdigexploaterade. Det är få platser som är lämpliga för nyetablering med hänsyn tagen till vindenergi och att kommunen inte vill tillåta etablering inom områden som är skyddade enligt 7 kap Miljöbalken. Götene kommun har idag 30 vindkraftverk som svarar för drygt 30 % av kommunens samlade elbehov. I vindkraftsplanen för Götene kommun 2015-2019 har avståndet till närmaste bostadshus utökats till ca 800 m med undantag för gårdsverk (totalhöjd < 50 m). Därigenom återstår endast mycket begränsade områden som kan prövas för nyetableringar.

Rödmarkerade områden visar var vindkraft inte är lämpligt. Utdrag från vindkraftsplan 2015-2019

Avfall och återvinning

Kommunerna har ansvarar för att hushållsavfall samlas in och omhändertas på ett miljöriktigt sätt. Det helägda kommunala bolaget Götene Vatten & Värme AB ansvarar för avfall och återvinning i Götene sedan 2004.

Det brännbara hushållsavfallet behandlas vid Lidköping Energi AB:s anläggningar för förbränning av avfall. Här förbränns avfallet och omvandlas till fjärrvärme och elektricitet.

Det finns en återvinningscentral i Götene kommun som ligger vid den västra infarten till Götene tätort. Här finns mottagning och mellanlagring av farligt avfall, trädgårdsavfall, omlastning av trä, elektronik-, deponi-, grov- och annat avfall. Här samlas även förpackningsmaterial, tidningar och wellpapp in. Förutom ovanstående fraktioner finns här även ett återbruk där alla kan lämna och hämta saker.

I dagsläget finns det 7 återvinningsstationer för insamling av förpackningsmaterial och tidningar utspridda över hela kommunen. Fler invånare och större miljömedvetenhet hos allmänheten kommer att ge behov av en utökad verksamhet vid kommunens återvinningscentral och verksamheter för återbruk. Det är viktigt att mark säkerställs för detta. Kommunen strävar efter en ekonomiskt och miljömässigt hållbar hantering av hushållsavfall och att säkerställa cirkulära flöden och slutna kretslopp för materialförsörjning.

2.10 Risker och säkerhet

Riskhantering

Götene kommun samverkar inom området Trygghet och säkerhet genom den gemensamma nämnden och dess förvaltning Samhällsskydd mellersta Skaraborg (SMS) som består av kommunerna Falköping, Götene, Skara och Tidaholm.

Skydd mot olyckor

Arbetet med skydd mot olyckor sker som en direkt följd av krav i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor som en del av kommunens ansvarsområde och som ett integrerat arbete inom olika verksamhetsområden i kommunerna. Samhällsskydd mellersta Skaraborg (SMS) har ett ansvar att samordna arbetet med skydd mot olyckor inom det geografiska området. En stor del av arbetet med skydd mot olyckor utgörs av SMS förebyggande och operativa verksamhet.

Brottsförebyggande

Samhällsskydd mellersta Skaraborg (SMS) är en drivande och en samverkande part i det lokala brottsförebyggande arbetet i samverkan med övriga kommuner, polismyndigheten och andra aktörer. Kommunernas samordningscentral vid SMS samarbetar dygnet runt med lokala brottsförebyggande aktörer i det dagliga och operativa arbetet. I samverkan med lokalsamhället arbetar SMS med att öka känslan av trygghet och "innanförskap" hos medborgarna för att bidra till ett socialt hållbart samhälle.

Krisberedskap

Inom området Krisberedskap ryms frågor som handlar om Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

Kommunen ska kontinuerligt bedriva ett grundläggande trygghets- och beredskapsarbete så att sannolikheten för samhällsstörningar minskas, konsekvenserna kan lindras och hanteringsförmågan öka. Målbilden vid en händelse är att samhällets normalbild ska återställas så snabbt som möjligt.

Götene kommuns krisorganisation består av:

- en krisledningsstab
- en krisledningsnämnd
- en kriskommunikationsorganisation

Övergripande mål

Olyckor, samhällskriser och risken för att bli utsatt för brott ska minska. Den upplevda tryggheten i kommunen ska öka.

Risk- och sårbarhetsanalys

Götene kommun har en Risk- och sårbarhetsanalys.

Risk- och sårbarhetsanalysen ska fungera som grund för säkerhetsarbetet i Götene kommun. Målet är att våra samhällsviktiga verksamheter har en god förmåga att motstå och hantera störningar så att de negativa effekterna på samhället blir så små som möjligt.

Risk- och sårbarhetsanalysen pekar ut händelser och olyckor som kan drabba kommunen, allt från vardagsolyckor till mycket allvarliga händelser såsom extraordinära händelser.

Under en kris ska berörda aktörer ha förmåga att leda och samordna insatser så att krisens verkningar minimeras. Inte minst viktigt i detta sammanhang är krisinformation och kommunikation.

Riskhänsyn i samhällsplaneringen

Riskbilden ska belysas tidigt i planärenden. I de fall det behövs utredningar för att bedöma om ett område är lämpligt för en viss typ av bebyggelse ska detta ske tidigt i planprocessen. Det kan också gälla om det visar sig att området kräver skyddsåtgärder för att göra området lämpligt för bebyggelse. Då ska dessa skyddsåtgärder införas i detaljplanen. Höjdsättning av bebyggelse ska ske så att säker avrinning erhålls.

Översvämning

Klimat och sårbarhetsutredningen SOU 2007:60 har kommit fram till att man i framtiden kan förvänta sig att antalet dagar med kraftig nederbörd ökar under vinter, vår och höst i större delen av landet, med ökad risk för översvämning, ras, skred, erosion, förorenade dricksvattenbrunnar och bräddning av avloppsreningsverk som följd. Länsstyrelsen i Västra Götaland anser numera +47,4 meter över havet (RH70) som rimlig för bostäder och +46,5 meter över havet (RH70) för enklare byggnader vid planering av ny bebyggelse i kustzonerna.

Inom kommunen finns några områden i närheten av Vänern, som vid normalt vattenstånd ligger under sjöns yta. Områdena har skapats för att kunna utnyttjas för jordbruk. Härutöver finns ett flertal låglänta områden som vid högre vattenstånd helt eller delvis översvämmas.

Vänern

Vänerns vattenstånd var extremt högt kring årsskiftet 2000/2001, då vattenytan som högst låg på nivån +45,7 meter över havet (RH00). Vänerns övre dämmningsgräns ligger på + 44,85 meter över havet (RH00). De problem som uppstod till följd av översvämningen ledde bland annat till att byggnadsnämnden införde en riktlinje för bebyggelse i närheten av Vänern. Riktlinjen innebär att golvhöjden i ny bebyggelse skall läggas på en nivå av lägst +46,3 meter över havet (RH00).

Vattenskydd och vattenförsörjning

Vattenskyddsområde Kinneviken är inte beslutat ännu men föreskrifter för området tas fram gemensamt med grannkommunen Lidköping. Båda kommunerna har sina vattenintag i Kinneviken. I Götene transporteras vattnet via ledning till vattenskyddsområdet vid Botten, Kärret och Vägen där sjövattnet infiltreras ner och bildar ett grundvatten som sedan levereras till vattenreningsverket i Götene.

Det finns även ett vattenskyddsområde vid Lundsbrunn där det är ett naturligt genererat grundvatten. Båda vattentäkterna är sammanlänkade och fungerar som reserv för varandra. Det finns även en reservvattentäkt i Källby som i dagsläget inte används. Årnäs har en egen vattentäkt som även försörjer Österängs samhälle.

Förorenad mark

Det har gjorts övergripande inventering av förorenad mark i samarbete med länsstyrelsen. Dokumentation finns tillgänglig i ett EBH-stöd. Alla kända historiska verksamheter har registrerats och riskklassats efter bransch och därefter har det skett ytterligare riskklassning efter provtagningar i samband med exploatering eller vid fokus på en bransch. Fokus har varit på de som i första historiska inventeringen riskklassats i högsta klasserna ettor och tvåor.

I kommunen finns ett flertal rödfyrhögar uppe på Kinnekulle som är både klassade som kulturminnen och förorenade områden med varierande riskklass från ett till fyra. Andra verksamheter som kan nämnas i riskklass ett och två är träimpregneringsverksamhet och garveri. De flesta gamla bensinstationer som avvecklades innan år 1994 undersöktes och sanerades i ett initiativ från oljebranschen i SPIMFABs regi.

Miljöfarliga verksamheter

Inom kommunen finns verksamheter som är anmälnings och tillståndspliktiga enligt miljöbalken. I Götene kommun är det Gunnar Dafgård AB, Arla Foods AB, Götene avloppsreningsverk, Källby avloppsreningsverk, Götenes återvinningsstation, Västerbyverket, Paroc AB, bergtäkter och sex lantbruksverksamheter som klassas som B-verksamheter. De mindre miljöfarliga verksamheterna (C- och U anläggningar) som exempelvis bensinstationer, värmeverk, lantgårdar, småbåtshamnar m.m. har kommunens miljö- och bygglovnämnd ansvar för tillsyn.

Sevesoanläggningar: Paroc AB, Gunnar Dafgård AB och två täkter med bergkross har nyligen klassats som Sevesoanläggningar enligt summeringsreglerna för farliga ämnen och enligt den lägre kravnivån. Länsstyrelsen har tillsyn över den delen av verksamheterna som är Sevesoklassade. Länsstyrelsen har ställt krav på alarmsystem och riskbedömningar för verksamheterna.

Radon

Förekomsten av radon varierar med markens innehåll av uran och radium. Radonet kan tränga in i byggnader genom otätheter i grunden och kan påverka dricksvattnet i brunnar. Byggnadsnämnden kartlägger

radonhalten i samband med upprättande av detaljplaner och ställer krav på skyddsåtgärder vid provning av bygglov.

2.11 Mellankommunala och regionala intressen

Götene en integrerad del i regionen

Kommungränserna spelar liten roll för var människorna väljer att bosätta sig, arbeta, utbilda sig, handla eller göra något roligt på fritiden. För vissa funktioner måste kommunens invånare lämna kommunen, som för högre utbildning eller avancerad vård på sjukhus. Även för arbetsmarknaden gäller att fler invånare pendlar ut för att jobba i andra kommuner än att invånare i andra kommuner pendlar in till Götene.

Kommunikationer

Fungerande transportstråk mellan kommunens kärnor och till grannkommunerna samt omvärlden är viktiga. För att förbättra transportstråken krävs samarbete både inom regionen och på nationell nivå. Utbyggnad av E20 från Skara till Mariestad är viktigt för att säkra arbetspendling, kollektivtrafiken och godstrafiken. Kopplingen mot Skövde är också av stor betydelse eftersom arbetspendlingen mellan kommunerna ökar. Både Götene kommun och Skövde kommun ser behovet av att väg 2761 får en bättre standard.

Investeringar i Kinnekullebanan är också viktigt för både Götene och regionen då det skulle möjliggöra fler transportsamband med närliggande regioner. Parallellt bör även goda möjligheter för cykelpendling prioriteras.

Räddningstjänst

Räddningstjänsterna Skara-Götene och Falköping-Tidaholm bildade år 2017 en gemensam organisation och bytte namn till Samhällsskydd Mellersta Skaraborg.

Vänern

Vänern är Sveriges största insjö och den tredje största i Europa. Med sina 22 000 öar, holmar och skär utgör Vänern Europas största sötvattenskärgård. Vänern är en tillgång för friluftslivet, båtsport, bad och sportfiske, samt för yrkesfiske. Vänern har också stor betydelse som transportled, varje år fraktas ca 3 miljoner ton på Vänern och Göta älv. En olycka med utsläpp av olja eller kemikalier skulle kunna ställa till stor skada för exempelvis dricksvattenförsörjning, fiske och fågelliv. Vänern tillsammans med Göta älv försörjer omkring 800 000 personer med dricksvatten.

Det finns många stora och viktiga frågor kring Vänern som kräver samverkan och det finns idag olika typer av samarbeten kring Vänern. Götene kommun medverkar i Vänersamarbetet som består av 13 kommuner vars syfte är att verka för gemensamma insatser och aktiviteter kring Vänern, samt framtagandet av en region- och kommunövergripande strategi för Vänern som verkar för en hållbar utveckling och en attraktiv miljö som syns och är tillgänglig för alla.

Grönstruktur

En sammanhängande grönstruktur är en förutsättning för att bevara och öka den biologiska mångfalden. För att upprätthålla ett robust ekosystem som kan anpassa sig till förändringar utan att dess funktioner försämras, krävs stråk och korridorer som ger arter möjlighet att sprida sig. Dessutom erbjuder en sammanhängande grönstruktur höga värden för rekreation och friluftslivet. Det är viktigt att se hur grönstrukturen fortsätter över kommungränserna.

Vid åtgärder bör det även beaktas hur dessa påverkar skyddade naturområden, hotade arter eller andra ekologiskt känsliga områden

utanför den egna kommunen. Samarbete krävs för att skydda och utveckla naturområdena inom kustzonen samt kring vattendragen.

Utbildning och kompetensförsörjning

För att tillgodose arbetsmarknadens behov av kompetent arbetskraft är det viktigt att det finns en stor bredd av tillgängliga utbildningar i regionen. Detta omfattar allt från gymnasieprogram, vuxenutbildning, folkhögskolor, YH-utbildningar till högskolor. Samverkan mellan kommuner, näringsliv, Arbetsförmedling och utbildningsanordning krävs för att snabbt kunna anpassa utbildningsutbudet efter arbetskraftens förutsättningar och arbetsmarknadens behov.

Handel och näringsliv

Både för arbetsmarknaden och för utvecklingen av näringslivet i kommunen är det viktigt att fler företag etablerar sig i regionen. Samverkan mellan kommuner i etableringsfrågor gör hela utbudet av verksamhetsområden, bostäder och övrig service i regionen mer synligt. Detta ökar chanserna för att företag kommer till regionen.

Friluftsliv och turism

Destination Läckö-Kinne-kulle AB ägs av Götene och Lidköpings kommuner, näringslivet och andra privata intressenter. Destinationsbolagets uppdrag är att arbeta med hela destinationsutvecklingskedjan för att locka besökare till Lidköping och Götene med Läckö-Kinne-kullebygden. Den positiva utvecklingen inom besöksnäringen syns tydligt i ökad sysselsättning och företagande. För att säkerställa en långsiktig hållbar förutsättning för sysselsatta och företag inom besöksnäringen arbetar Destination Läckö-Kinne-kulle AB som en sammanhållande organisation. Bolaget arbetar strategiskt och proaktivt för att dra nytta av framtidens möjligheter.

Skaraborgs kommunalförbund

Götene kommun ingår i Skaraborgs kommunalförbund som utgörs av 15 kommuner. Förbundet verkar för en positiv regional tillväxt och utveckling och har sitt säte i Skövde.

Skaraborgs kommunalförbund har tagit fram en strukturbild för fysisk planering. Syftet med arbetet har varit att:

- Tydliggöra utvecklingsförutsättningar och skapa en samlad målbild.
- Vara ett samordnat planeringsunderlag för politiska beslut.
- Etablera en varaktig arena för samarbete kring planering.
- Identifiera konkreta nyckelprojekt för positiv utveckling.
- Stärka Skaraborgs förutsättningar i Västra Götaland och Sverige.

2.12 Omvärlds- och trendanalys

För att kunna planera och fatta kloka beslut inför framtiden är det viktigt att ta reda på vad som händer i omvärlden och försöka bedöma hur det kommer att påverka utvecklingen i kommunen. Genom att lyfta blicken och se utanför det egna närområdet kan man ha bättre framförhållning och på så sätt i viss mån styra utvecklingen i den riktning man önskar. De förändringsmönster i omvärlden som bedöms ha betydelse för Götene kommuns utveckling på mark och vattenanvändningen har nedan delats in i fem delområden.

Socialt

På det sociala planet står samhället inför flertalet utmaningar. En åldrande befolkning ställer krav på samhället i flera avseenden. Befolkningsstrukturen håller på att förändras, befolkningen blir äldre och en större mångfald bland människor. Detta innebär att planeringen för bostäder, service och fritidsverksamheter måste spegla hur samhället ser ut. Exempelvis genom att möjliggöra för byggnation tätortsnära där samhällsservice finns tillgänglig.

Den förändrade befolkningsstrukturen medför mycket positivt, men har samtidigt bidragit till att de sociala klyftorna har ökat. Bland annat har det lett till att trygghetsbehovet har ökat. Människor känner sig mer otrygga. Här är det framför allt mjuka värden man behöver jobba med, men i mark och vatten användningen kan man exempelvis planera för trygga gator, mötesplatser och parker.

Stegen mot ett mer utpräglat kunskapssamhälle bidrar givetvis också till sociala klyftor. Vad det gäller mark och vattenanvändningen, bör samhället planeras så olika människor jobbar och bor tillsammans. Blandad bebyggelse är ett konkret exempel.

När vi väljer var vi ska bo så är det inte bara boendet i sig som påverkar var vi bosätter oss. Trender visar att konsumtionen av upplevelser ökar, i Götene kommuns fall är det särskilt naturkonsumtionen som ökar. Vilket innebär att vikten av att hålla natur och rekreationsområdena välskötta blir viktigt för att locka naturintresserade till kommunen. Konsumtionen rent generellt ökar också, vilket leder till konsumtion av varor koncentreras till större orter. För Götene innebär det att fokus bör ligga på att exempelvis marknadsföra sig som en naturnära kommun.

Infrastruktur

Kraven på standarden på väginfrastrukturen ökar utifrån att både arbets- och studiependling, fritidsresande samt godstransporter ökar. För utvecklingen i en region är pendlingstider en mycket viktig faktor, både med kollektivtrafik och för enskild pendling. Minskade pendlingstider ger generellt ökade arbetsmarknadsregioner. Studier visar att Götene är på väg mot mer av en boendekommun istället för en jobbkommun som tidigare, vilket ställer ökade krav på pendlingsvänlighet och ökade förutsättningar för bostadsbyggnation.

Digitaliseringen växer starkt i hela samhället. Den påverkar hela samhället, allt från företags utvecklingsmöjlighet till enskildas individers vardag. Digitaliseringens utveckling kräver en fiberutbyggnad. Utbyggnaden i kommunens tätorter har kommit igång de senaste åren och pågår nu med stor intensitet. Denna typ av infrastruktur är numera en naturlig del av samhällsbyggandet.

Efterfrågan på kommunalt vatten och avlopp har på senare tid ökat, bland annat beroende på att flera områden på Kinnekulle har svårt att få vatten av bra kvalitet genom enskilda lösningar.

Bostäder

Efterfrågan på bostäder håller på att förändras. Detta har flera orsaker såsom en nationell befolkningstillväxt, till stor del beroende på en stor integration under senare år, på att befolkningsstrukturen förändras samt på att kraven på bostadsstandard och bostadsutformning förändras. I praktiken innebär detta att förutsättningar behövs för att fler bostäder ska kunna byggas inom alla bostadssegmenten, allt från små hyreslägenheter till stora villor. Tomtstorlek är en konkret frågeställning att förhålla sig till i samhällsplaneringen, de flesta som vill bygga enbostadshus vill ha stora tomter. Dock finns en nationell trend mot byggnation på mindre tomter när markpriserna ökar och markanvändningen behöver avvägas mot fler intressen.

Produktion

I framtidens samhälle kommer sannolikt kunskapssamhället växa sig ännu starkare. I praktiken innebär det att industrin kommer bli allt mer högteknologisk och ställer krav på att personalen har en lämplig utbildning. De jobb som vi idag kallar ”enklare” kommer med stor sannolikhet fortsätta minska. Digitaliseringen är ytterligare en aspekt som påverkar. I markanvändningen innebär det att kommunen behöver planera för industriverksamhet i lägen där industrierna har goda möjligheter att utvecklas på.

Götene kommun är en kommun med mycket livsmedelsproduktion, vilket innebär att det finns gott om bördiga åkermarker och lantbrukare. På sikt kommer det sannolikt bli ännu mer restriktivt att bygga på åkermark, vilket ställer krav på kommunen att man planerar effektivt på de ytor som finns tillgängliga. Dock måste man vid varje tillfälle bedöma vad markområdet bäst lämpar sig för. Åkermarkens kvalité varierar, vilket kan göra att visst intrång kan vara försvarbart för bostadsbyggnation.

Miljö

Frågor som berör miljön och klimatet har de senaste åren fått allt mer fokus. Detta har påverkat allt ifrån hur vi transporterar oss, bygger och lever. I takt med att dessa frågor har fått en allt större roll i diskussionen för samhällsbyggandet, har även kraven ökat och lagstiftningen kommer troligen att ställa ännu högre krav i framtiden. Ekosystemtjänster är ett begrepp som kommer dyka upp allt mer, samspelet mellan natur och samhälle är en viktig del i samhällsbyggandet. Energibesparing, vattenhantering och hållbara transporter är tre olika aspekter som kommer bli viktiga för planeringen av mark och vattenanvändningen i kommunen. Exempelvis kan det handla om att planera för dagvattendammar, grönområden som kan användas som översvämningssytor och planera bebyggelse längs kollektivtrafikstråk för att minska bilberoendet.

3 ● Riksintressen och allmänna intressen

3.1 Vad är ett riksintresse?

Riksintresse är ett begrepp som kan avse ett område, plats eller enstaka objekt som är skyddat och anses viktigt ur en nationell synvinkel. Riksintressen i Sverige kan vara bland annat orörda naturtillgångar, kulturhistoriska miljöer, energiförsörjning och kommunikationer.

3.2 Riksintresse för Naturvård

Naturvård - Götene kommuns ställningstagande.

Riksintresset naturvård har en bevarande utgångspunkt och är en viktig och stor del av landskapet i Götene Kommun. Kommunen skall vara en stöttande part inom projekt som kan bidra till att utveckla naturvård och bevara den naturtypiska landskapsbilden.

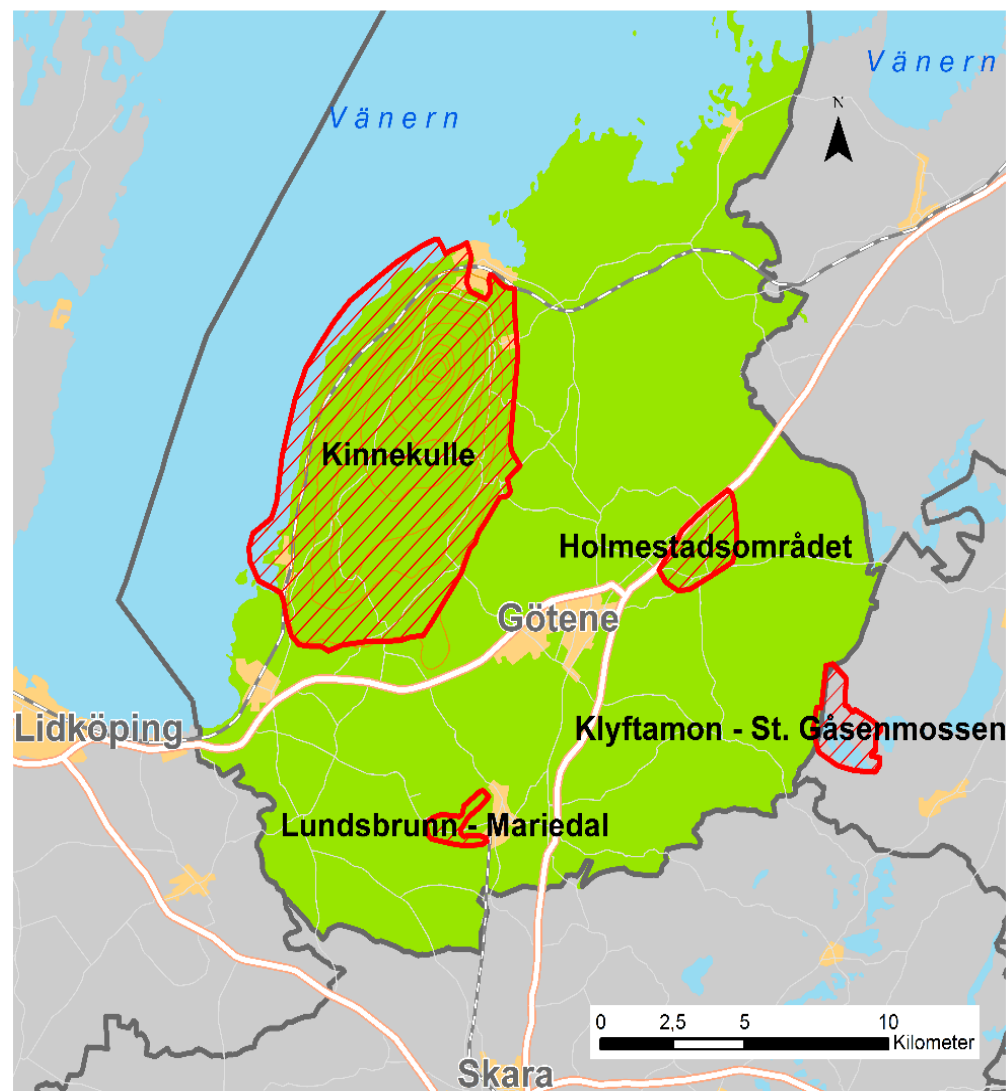
Riksintressen för naturvård i Götene kommun

Holmestadsområdet

Rullstensås i nord-sydlig riktning med tvärgående de Geer-moräner som böjer av mot åsen. De Geer-moränen har troligen formats i sprickor som gick parallellt med iskanten under vattenytan under istiden.

Kinnekulle

Hela Kinnekulle är en form av naturreservat - naturvårdsområde. Platåberg med kambrosiluravlagringarna väl synliga i olika klinter och med urbergspeneplanet exponerat längs Vänerstranden. De utspridda våtmarkerna på Kinnekulle är mångformiga och botaniskt värdefulla arter.

Klyftamon med stora Gåsenmossen

Klyftamon och Stora Gåsemossen utgör en tämligen orörd skogsmyrmosaik som består bland annat av svagt välvda mossar och soligena kärr och tämligen orörda hållmarkstallskogar. Myrmosaiken är en god representant för den naturgeografiska regionen. Barrskogens fågelarter är väl representerade.

Lundsbrunn - Mariedal

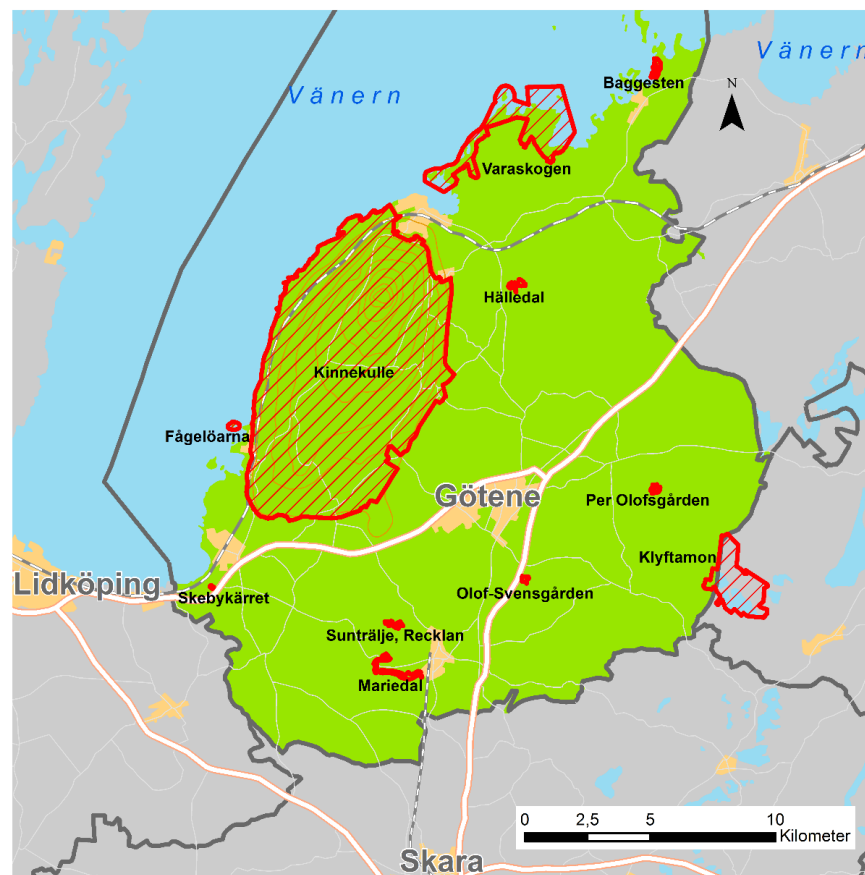
I den branta ravinen utmed Mariedalsån, mellan Lundsbrunn och Mariedal, finns mestadels lövskog med stor variation i trädskiktet och med grova träd samt en hel del död ved. Här finns också områden med gammal grandominerad skog. Här finns även en platå av sorterat isälvsmaterial med ett skredärr i västra kanten och djupt nedskuren åravin och ekhagar med grova ekar.

3.3 Natura 2000-områden

Alla Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8§ MB. Naturvårdsverket samordnar arbetet med Natura 2000 i Sverige. Områden som benämns Natura 2000 är skyddade enligt 7 kap. 27§ miljöbalken och med stöd av EU-direktiv, de så kallade Fågeldirektivet och Art- och habitatdirektivet. Natura 2000 områden, är naturområde där en användning av mark och vatten får ske endast om tillstånd har lämnats.

Syftet med Natura 2000 är att hejda utrotningen av arter och livsmiljöer samt säkerställa det långsiktiga bevarandet av dessa naturtyper och arter. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla en så kallad gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. I Sverige finns drygt 3 500 Natura 2000-områden. Många av dem är också naturreservat eller nationalpark.

I Naturvårdsverkets kartverktyg Natura 2000 framgår vilka svenska områden som ingår och varför de har valts ut. Där finns kartor och även listor över arter som berörs och var de finns. Till varje Natura 2000 område, finns en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden. Bevarandeplanen beskriver även vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Bevarandeplaner utarbetas av Länsstyrelsen som också är ytterst ansvarig för att målsättningen för området uppfylls.

3.4 Natura 2000-områden i Götene kommun

Baggesten

Stort område med främst betad barrskog norr om Årnäs. Området har lång beteskontinuitet och karakteriseras av hållmarker klädda med gles tallskog, omgivna av öppnare, bitvis klippiga, strandområden.

Fågelöarna

Fågelöarna är belägna nedanför Kinnekulle, strax nordväst om Blomberg. Området består av två fågelskär med omgivande vatten. Skären skyddades som naturminne 1923 på grund av att Vänerns första skrattmåskoloni fanns här. Naturminnet är numera omgjort till naturreservat.

Hälledal

Området ligger på låga moränkullar och bergsryggar söder om Hälledal. Det är ett gammalt betesmarksområde och fuktig fossil åkermark (åkermark som är formad av äldre tiders bruksmetoder).

Kinnekulle

Kinnekulle är ett av Västergötlands platåberg, som med en högsta höjd av ca 306 meter över havet, reser sig tydligt över det omkringliggande slättlandskapet och sjön Vänern. Liksom de övriga Västgötabergen är Kinnekulle uppbyggt av flera lager av olika sedimentära bergarter och har överst ett lager av den hårda vulkaniska diabasen. Sandstenskleven och kalkstenskleven löper båda runt hela Kinnekulle, men de framträder olika tydligt på olika platser och täcks ibland av nedrasat material och jord.

Klyftamon

Naturreservatet Klyftamon ligger mellan Götene och Skövde, nordväst om Billingen. Det är ett mycket stort område med naturligt

uppkommen barrskog och hydrologiskt opåverkade myrar. De vidsträckta skogarna och myrarna har bildat en välutvecklad skogmyrmosaik. Terrängen är flack och höjer sig 30-50 meter över omgivande landskap.

Mariedal

I den branta ravinen utmed Mariedalsån, mellan Lundsbrunn och Mariedal, finns mestadels lövskog med stor variation i trädskiktet och med grova träd samt en hel del död ved. Mariedalsån byter namn flera gånger under sitt lopp som avvattnar Blängsmossen på Billingen och med sitt utlopp i Vänern vid Källby

Olof-Svensgården

Olof-Svensgården ligger i ett öppet jordbrukslandskap på lerslätten. Natura 2000-området är till största delen omgivet av odlad mark och ingår i en större beteshage med både öppen och trädklädd betesmark. Den del av betesmarken som ingår i Natura 2000-nätverket är mestadels öppen med några mindre träddungar

Per-Olofsgården

Natura 2000 området Per Olofsgården består av kuperade naturbetesmarker på moränkullar och hållmarker som ligger söder om Holmestad.

Skebykärrret

Skebykärrret är ett så kallt extremrikkärr. Extremrikkärr kallas sådana rikkärr där vattnets halt av mineralämnen, särskilt kalk är mycket hög. Floran i dessa kärr är dock vanligen artrik och hyser ett stort antal sällsynta arter. Många orkidéer är knutna till rikkärr.

Sunträlje-Recklan

Sunträlje-recklan utgörs av öppen till helt sluten hagmark med ek, al och hassel. I området finns flera intressanta arter.

Varaskogen

Naturreseptat Varaskogen består av en 2,5 km lång kuststräcka med en mosaik av barrskog och myrmark inklusive små öar och skär. Varaskogen är belägen vid Vänerns strand nordost om Hällekis mellan Sjöråsviken i väster och Forshemsviken i öster. Området, som är ca 793 hektar stort består av en mosaik av barrskogar och myrmarker.

3.4 Riksintresse för Kulturmiljövård

Kulturmiljövård - Götene kommuns ställningstagande

Den öppna karaktären av jordbrukslandskapet är en viktig egenskap för området och ett fortsatt brukande och bete av jordbruks- och hagmarker är viktigt. Spridd bebyggelse ska undvikas i det öppna landskapet inom området för riksintresset. Ny bebyggelse bör lokaliseras i anslutning till befintlig bebyggelse. Befintliga alléer och stora träd bör bevaras och kompletteras.

Kulturmiljövård

Riksintresse för kulturmiljövården är ett begrepp som avser riksintressen med värdefulla kulturmiljöer som skyddas enligt den centrala svenska miljölagstiftningen, 3 kap 6 § Miljöbalken. Hit hör de cirka 1 700 områden i Sverige som är av riksintresse för kulturmiljövården. Riksintresse för Kulturmiljövård utpekas av Riksantikvarieämbetet.

Kulturmiljövård är en samlingsbeteckning för verksamheter avsedda att vårda, förvalta, levandegöra och sprida kunskap om kulturvården hos fornlämningar, bebyggelse och kulturlandskap. Termen kulturmiljö har sedan 1980-talet använts som en beteckning för helheter i den "fysiska" miljön som påverkats och formats av mänsklig aktivitet, och som därigenom speglar berättelser om mänskligt liv. Det kan vara lämningar, byggnader och bebyggelse, samhällen, väg- och järnvägsnät, infrastruktur såsom el- och telenät, industrier och jordbrukslandskapet inklusive skog och skogsmark.

Götene kommuns rika kulturmiljö Kinnekulle är ett av Sveriges mest intressanta och mest värdefulla natur- och kulturområden. Det har sannolikt funnits bosättningar i området sedan stenåldern och historien

avspeglas i alltifrån de cirka 3 000 år gamla hällristningarna vid Flyhov, medeltidskyrkorna med sina kyrkbyar till de vackra herrgårdarna på Kinnekulles västsida tillsammans med Hönsäters- och Mariedals slott med flera. Den varierade berggrunden, med den kalkrika platån skapar ett varmt och torrt lokalklimat som tillsammans med århundraden av

betesdrift och ängsslätter har skapat mycket höga naturvärden. Området är präglad av människans nyttjande alltsedan förhistorisk tid.

På bergets nordvästra sida finns ett utpräglat herrgårdslandskap, delvis med anor från medeltiden. Till herrgårdarna hör ett rikt bestånd av torp, medan bebyggelsen i övrigt är i allmänhet samlad i byar med delvis ålderdomlig karaktär. Ett karaktäristiskt särdrag är användningen av kalksten. Stenbrytning har gamla anor, vilket framför allt de medeltida kyrkorna vittnar om. Från att ha varit hantverksmässig framställning blev stenbrytningen under 1800-talet alltmer industrialiserad. Kalkstensbrott, stenhuggerier och fältugnar för kalkbränning finns kvar som lämningar efter denna långa tradition.

Forshem

Forshems kyrkby har medeltida ursprung, där kyrkan tillsammans med prästgården, skolan och gästgivargården bildar en mycket värdefull miljö. Stenkyrkan som uppfördes på 1100-talet var från början sockenkyrka i Forshems socken.

Kinneulle

Hela området utgör en sammansatt kulturhistorisk miljö med gravfält, kyrkbyar, herrgårdar, torp, ålderdomliga åkerformer, rester av kalkframställning och stenbrott med mera. En omfattande sten- och mineralbrytning har främst förekommit i kalkstenslagret, men även i andra lager. I anslutning till kalkstenslagrets brytningsvärda skikt finns både äldre och yngre stenbrott, som ligger som en krans runt kullen. På den västra sidans bördiga alunskifferplatå ligger de flesta stora herrgårdarna. Hällekis säteri räknas till ett av de bästa exemplen på herrgårdar i sengustaviansk stil i Västergötland.

Ledsjö-Vättlösa

Detta område ligger i zonen mellan skogsområdet Klyftamon och jordbruksbygden på slätten. Ett hundratal platser för lågteknisk järnframställning har påträffats inom området. Några av dem har undersökts och daterats till tiden kring år 1000, vikingatid och tidig medeltid. Inom området finns också fångstgropar, gränsstenar och stensträngar.

Ova-Mariedal

Mariedals slott och Ova medeltida sandstenskyrka ligger båda invid Sörbodalen med den ringlande och djupt nedskurna Mariedalsån. Länets djupaste hålväg finns sydost om Mariedal, det vill säga ridvägar som blivit djupa sänkor genom århundradens användning och erosion. Mariedals slott representerar en för Skaraborg viktig kulturhistorisk och konstnärlig epok.

3.5 Riksintresse för turism och rörligt friluftsliv

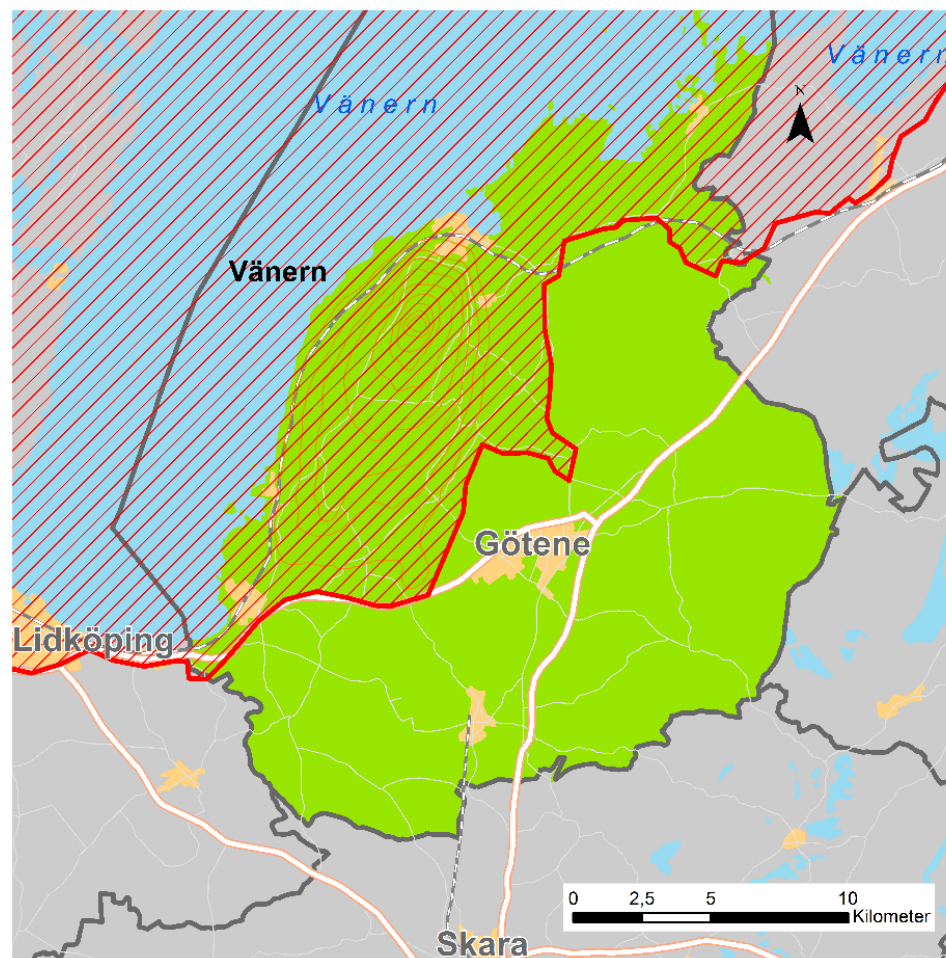
Turism och rörligt friluftsliv - Götene kommuns ställningstagande.

Kommunen skall aktivt delta i att förstärka friluftsliv samt tillgänglighet till attraktiva naturområden genom till exempel underhåll av leder samt vara en drivande, stöttande part inom projekt som kan bidra till utveckling av ett levande friluftsliv. Kommunen ska jobba för att lyfta fram de kvaliteter som finns i området för kommuninvånare och besökare.

Turism och rörligt friluftsliv

Riksintresset turism och rörligt friluftsliv utpekats av Naturvårdsverket. Riksintresseområdena för det rörliga friluftslivet och turism är angivna i 4 kapitlet 2 paragrafen i miljöbalken. Inom flera i Sverige utpekade områden ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas. Det gäller bland annat vid bedömningen att tillåta exploateringsföretag i området eller andra ingrepp i miljön.

Hela Vänern med omgivande strandområden, Kinnekulle och stora markområden väster om riksväg 44 är ett av dessa områden. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får utföras endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets värden. Området omfattar Vänern samt ett landområde, vars avgränsning i stora delar sammanfaller med riksintresset för kulturmiljövård. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska särskilt beaktas. Områden som är av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftslivet ska skyddas mot åtgärder.

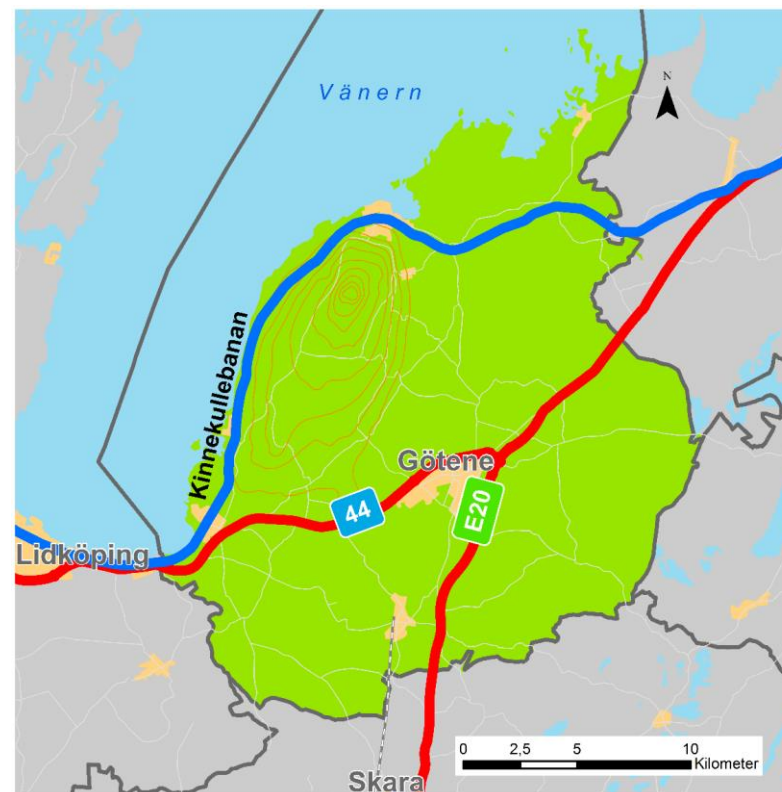
3.6 Riksintresse för Kommunikationer

Kommunikationer - Götene kommuns ställningstagande.

Rv44 ska förbli en viktig huvudled för trafiken till och från Götene kommun till det övergripande vägnätet och till E20. E20 utvecklas till en motorväg med 2+2 standard genom hela Västra Götaland. Kinnekullebanan ska rustas upp och fortsätta spela en nyckelroll för hela regionen.

Kommunikationer

Trafikverket bedömer vilka områden som är av riksintresse för trafikslagets anläggningar. I Götene kommun utpekas Riksväg 44, Europaväg 20 och Kinnekullebanan som riksintresse. Enligt förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden med mera ska Trafikverket efter samråd med länsstyrelser, Boverket och andra berörda myndigheter lämna uppgifter om områden som Trafikverket bedömer vara av riksintresse för kommunikationer.

Riksväg 44

Väg 44 är utpekad som riksintresse för vägtransporter och även rekommenderad som primär väg för farligt gods samt funktionellt prioriterad som regionalt viktig väg. En ombyggnad pågår i kommunens västra del. För sträckan förbi Götene finns åtgärden upptagen i förslag till regional plan.

Europaväg 20

E20 i Sverige förbinder storstäderna Malmö, Göteborg och Stockholm och är av stor betydelse för nationella och internationella godstransporter. Vägen ingår i det nationella stamvägnätet och fyller en funktion för såväl regionala som långväga resor med både personbil och lastbil. E20 har vidare en viktig strategisk position i landet, som knutpunkt för gods och personresor från Örebro län, Stockholm, Dalarna, Västmanland och östra Värmland. E20 används även i stor utsträckning för lokala och regionala personresor och fyller en funktion för långsamtgående fordon och jordbruksmaskiner.

Regeringen fastslog våren 2014 att man vill bygga ut E20 genom Västra Götaland. Staten vill tillsammans med regionen i Västra Götaland samt till E20 kringliggande kommuner satsa medel på att förbättra E20s standard. Satsningen innebär att fem nya sträckor ska byggas ut till 2+2-väg samt att hela E20 genom Västra Götaland blir mötteseparerad. Denna satsning innebär att E20 genom Skaraborg kommer bli helt mittseparerad samt 2+2 på vissa sträckor. Tillsammans med de fyra etapper som beslutades 2010 men som ännu inte påbörjats innebär satsningen att nio etapper av E20 ska byggas. E20 är ett av Sveriges viktigaste godsstråk och är en del av huvudvägnätet för långväga godstransporter. Andelen godstrafik på E20 är relativt hög (cirka 20 procent) och bedöms fortsätta att öka. Med kopplingen till Sveriges

största hamn i Göteborg är E20 viktig för svensk konkurrenskraft och många företags möjligheter att expandera.

Kinnekullebanan

Kinnekullebanan utgår från Håkantorps i Vara kommun och går via Lidköping till flera hållplatser i Götene kommun och sen vidare till Mariestad. Kinnekullebanan är av regional betydelse och används främst för persontrafik. Banan förbinder Götene med Västra Stambanan och Älvsborgsbanan. Banan är inte elektrifierad.

3.7 Riksintresse för Yrkesfiske

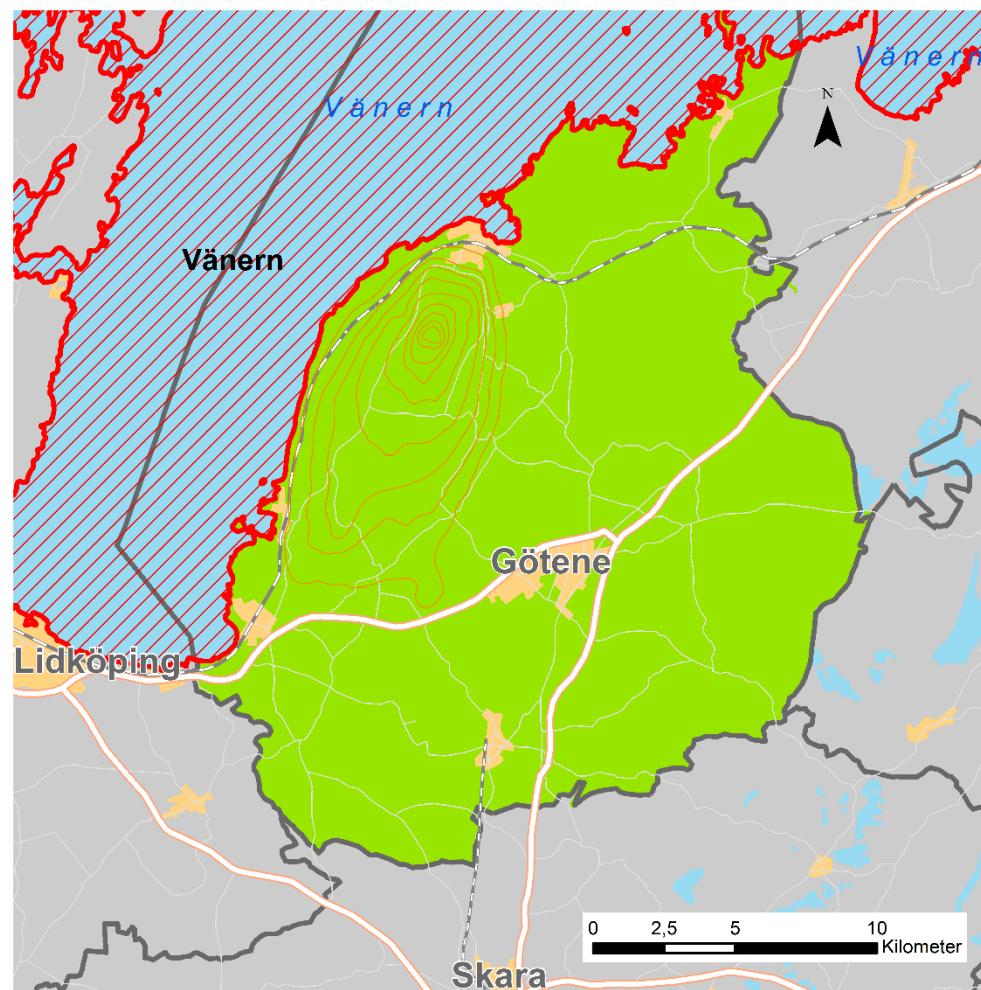
Yrkesfiske - Götene kommuns ställningstagande.

Götene kommun anser det viktigt att stödja och stimulera yrkesfisket i Vänern med syfte att utveckla en hållbar fiskenäring i Vänern. Utvecklingsarbetet ska ha sin utgångspunkt i de lokala förutsättningarna med de lokala aktörerna för att genom samverkan skapa en helhetssyn för Vänerns fiskeområde. Nya former för samarbete som kan ge ett högre förädlingsvärde på produkter eller tjänster är kärnan i att skapa tillväxt i området.

Yrkesfiske i Vänern

Riksintresse för yrkesfisket enligt MB 3:5. Flera berörda Länsstyrelser anser att Vänern i sin helhet även framöver ska klassas som riksintresse för det yrkesmässiga fisket. Vänern innehåller rika fiskbestånd av skyddsvärda fiskarter och stammar. Riksintresset omfattar både yrkes- och fritidsfisket. Det finns i dagsläget ett 70-tal yrkesfiskare i Vänern. Ett fåtal av dessa yrkesfiskare är bofasta i Götene kommun. Under EU:s programperiod 2014-2020 kommer cirka 12-13 fiskeområden i Sverige dela på cirka 140 miljoner kronor i EU stöd. Ett av dessa fiskeområden är Vänerns fiskevårdsområde.

Nuvarande skydd: Generella regler enligt miljöbalken.

3.8 Riksintresse för Totalförsvaret

Försvarmaktens riksintressen omfattar dels riksintressen som kan redovisas öppet, dels riksintressen som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. Dessa riksintressen omfattar anläggningar med influensområden som Försvarmakten bedömer har betydelse ur planhänseende. Ett influensområde är ett område inom vilket åtgärder som exempelvis ny bostadsbebyggelse kan påverkas av eller som i sin tur kan påverka verksamhet inom riksintresseområdet. I vissa fall är det inte verksamheten utan en viss anläggnings funktion som kan påverkas av specifika byggnadstyper och infrastruktur. Influensområdets fysiska utbredning från till exempel skjutfält eller flygplats varierar beroende på verksamhetens art samt vilken typ av åtgärd som ska vidtas.

Nedanstående punkter gäller över hela landet:

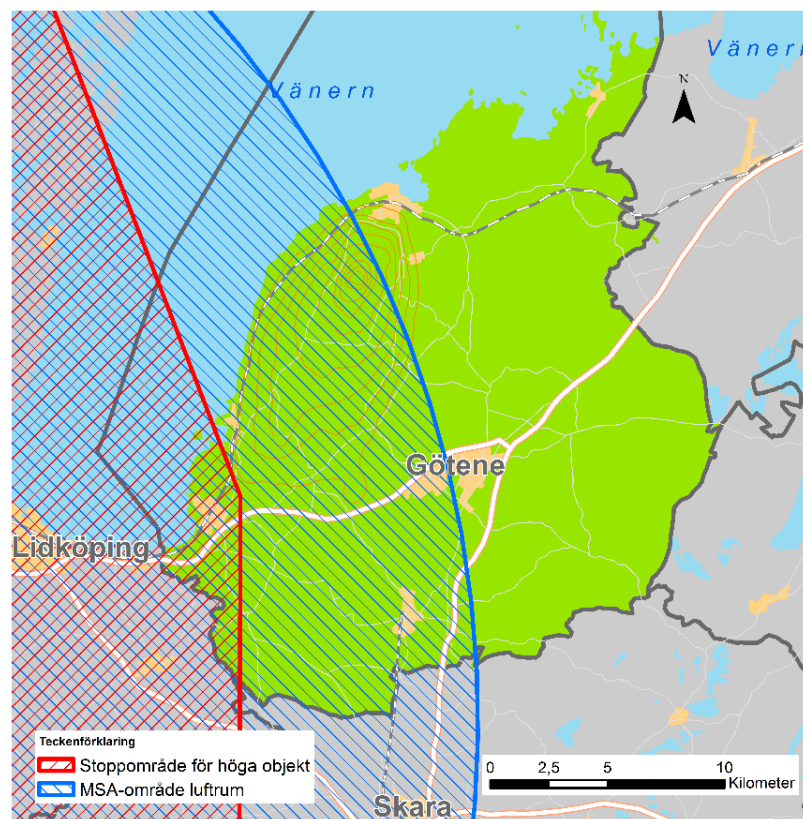
- Alla plan-, lovärenden och vindkraftsprövningar som rör höga objekt, det vill säga högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse (tätort) och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.
- Alla översiktsplaner, fördjupade översiktsplan och tematiska översiktsplaner samt alla tillägg till dessa.
- Sjökablar, kablar
- Täkter, undersökningstillstånd
- Vägplaner gällande riksvägar och europavägar
- Järnvägsplaner

Inom influens- och sjöövningsområden gäller följande:

- Influensområden, såväl namngivna som övriga: Inom dessa ska alla plan- och lovärenden remitteras till Försvarmakten.

- Sjöövningsområden: Vattenområden inom denna gräns utgör område av riksintresse inom dessa ska alla typer av tillstånd såsom undersökningstillstånd, kablar och tillstånd för kartering remitteras Försvarmakten. Även alla vindkraftsärenden, bygglov och detaljplaner inom sjöövningsområden ska remitteras till Försvarmakten.

För Götene kommun berörs influensområden för Såtenäs flottflygplats/Råda övningsflygplats.

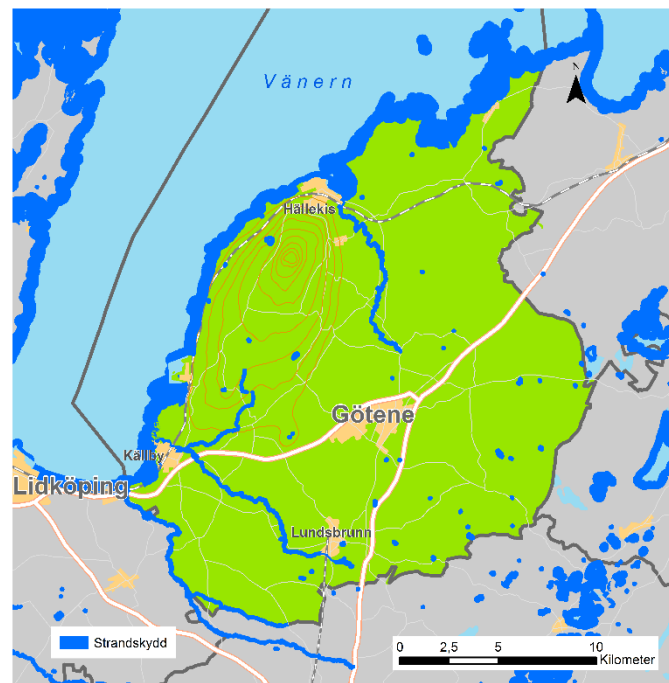
3.9 Andra allmänna intressen

Jord- och skogsbruk

Jord- och skogsbruksnäringen anges inte som riksintresse enligt miljöbalken men är av nationellt intresse. Den bör därför tillmätas lika stor vikt som andra intressen och näringar som kan ges ställning av riksintresse. Att skydda värdefull jordbruksmark har stor betydelse för den långsiktiga hushållningen av naturresurser och för att värna om markens biologiska produktionsförmåga på lång sikt. Jordbruket har stor betydelse som producent av livsmedel, som skapare av värdefulla kulturlandskap och som bas för landsbygdens näringsliv. Dessutom utgör den primära jordbruksnäringen grunden för en omfattande förädlingsindustri. Brukningsvärd jordbruksmark bör endast tas i anspråk för andra ändamål om det rör sig om väsentliga samhällsintressen som inte kan tillgodoses på annat sätt. Skall sådan mark tas i anspråk bör ingreppen utformas på ett sätt som medför minsta möjliga inverkan på jordbruket.

Strandskydd

Strandskydd råder vid hav, sjöar och vattendrag. Strandskyddet tillkom år 1950 med syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden. Numera syftar strandskyddet också till att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. I allmänhet gäller strandskyddet 100 meter inåt land och lika långt ut i vattnet från strandlinjen. Runt Vänern är strandskyddet utvidgat till 300 meter.

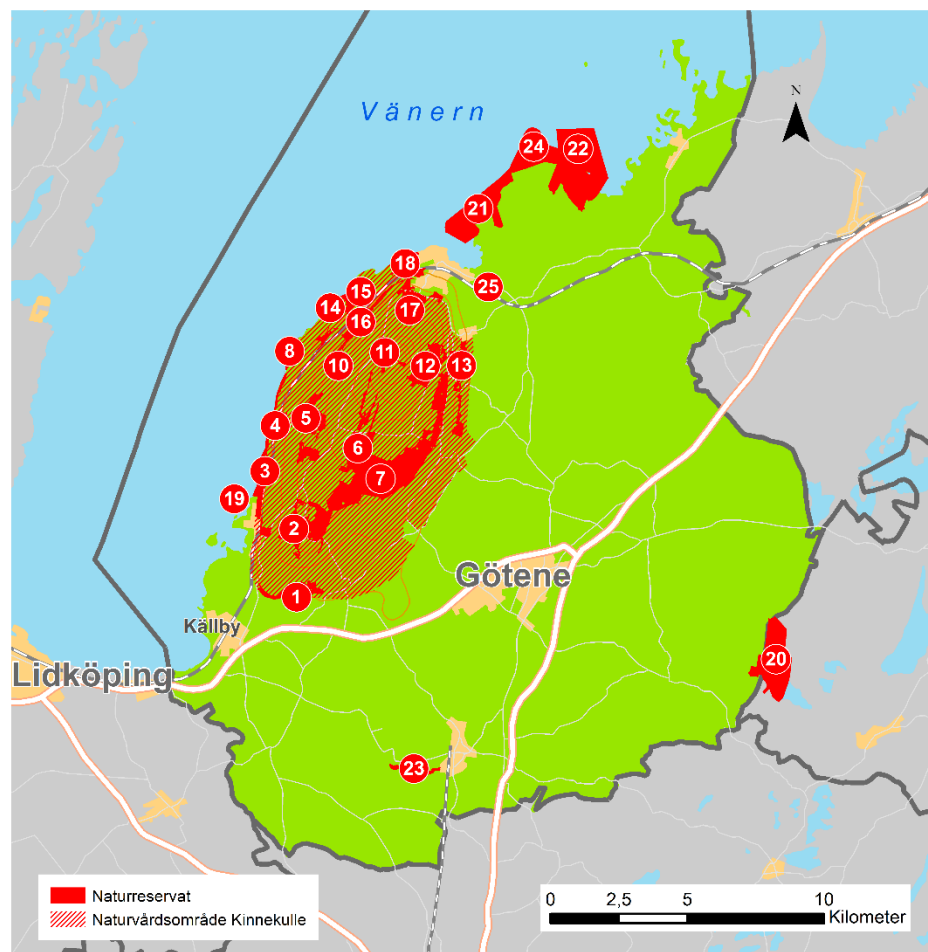

Naturreservat

Naturreservat är ett naturområde som skyddats med lagstiftning. Det är Länsstyrelsen som bildar de flesta naturreservaten, men även kommunen har den möjligheten. Det kan vara ett område som är betydelsefullt för människan, floran och faunan, eller är av intresse ur ett geologiskt perspektiv.

Nuvarande skydd: Naturvårdsområde med särskilda föreskrifter angående uppförande av master och torn, fyllning, schaktning, grävning, tippning, omföring av lövskog och betesmark till åker, skogsodling på jordbruksmark, omföring av lövskog till barrskog, täktverksamhet, placering och utformning av bebyggelse med mera.

3.10 Naturreservat i Götene kommun

Totalt finns 24 naturreservat i Götene kommun.

Dessa är:

1. Halla. I Halla sydväst om Husaby ligger "Lasses grotta". Från grottan kan man vandra västerut, på Kinnekulle vandringsled, längs sandstenskleven.
2. Blomberg. Här finns vackra ekhagar och man kan följa Kinnekulle vandringsled längs kalkstenskleven i områdets östra del.
3. Västerplana storäng. Området är en liten rest från tidigare mer omfattande ängsmarker på bergets västsida.
4. Gamleriket. Området beläget väster om Hjelmsäters egendom är en betesmark med mycket gamla, grova ekar.
5. Såten. Området är beläget på kalkstenslagret och omfattar alvarmarker, lövskogar och barrskogar. Reservatet har Kinnekulles rikaste lokal för orkidén guckusko.
6. Bestorp. Genom reservatet kan man följa Kinnekulle vandringsled och vandra genom betesmarker med mycket gullvivor och lövskogar med vitsippsmattor.
7. Österplana hed och vall. Detta är Kinnekulles största naturreservat. Här finns en mosaik av fina betesmarker på kalkberget, så kallade alvar, lövskogsområden och fuktängar.
8. Råbäcks sjöskog. Detta reservat följer vänerstranden med fina möjligheter till bad längs klippstranden.
9. Råbäcks ekhagar. I området kan man promenera genom vackra ekhagar med stora grova, träd.

10. Gröne skog. I den gamla barrskogen finns ett antal sällsynta svamparter. Här finns också intressanta spår efter stenbrytningen av kalksten.

11. Stora Salen. Området är bland annat en vacker slåtteräng med en rik blomsterprakt, som slås varje år. Till reservatet hör också delar av Högkullen med barr - och blandskogar.

12. Skagen. Rikedomerna på körbärsträd är karakteristiskt för detta reservat.

13. Törnsäter. Området är beläget på östsidan av berget och på sandstenslagret. Promenaden går genom ädellövskog, beteshagar och ängar.

14. Råbäck. Området är ett skogsreservat utmed vänerkanten.

15. Hellekis. Området är beläget väster om Hellekis egendom och är ett skogsreservat utmed Väneren.

16. Munkängarna. Området är ett populärt utflyktsmål på vår och försommar. Idag utgörs området mestadels av en ädellövskog med så gott som alla svenska arter representerade.

17. Djurgården. Området utmärks främst av stora sammanhängande betesmarker med gamla lövträd.

18. Hönsäters sjöskog. Området består till största delen av barrskogar med många sällsynta svampar.

19. Östra och Västra Fågelön. Området är ett av länets äldsta reservat med häckande sjöfåglar (reservat sedan tidigare).

20. Klyftamon. Naturreservatet Klyftamon ligger mellan Götene och Skövde, nordväst om Billingen. Det är ett mycket stort område med naturligt uppkommen barrskog och hydrologiskt opåverkade myrar.

21. Varaskogen. Naturreservatet Varaskogen består av en 2,5 km lång kuststräcka med en mosaik av barrskog och myrmark inklusive små öar och skär.

22. Varan. Naturreservatet Varan är cirka 434 hektar, varav 228 hektar vatten. Består till stor del av en klippig kuststräcka med barrskog, men också av hagmark och lövskog.

23. Naturreservat Mariedalsån. Naturreservat Mariedalsån är cirka 26 hektar, varav 3,4 hektar vatten. Reservatet utgörs av en åravin med rik flora och intressanta miljöer.

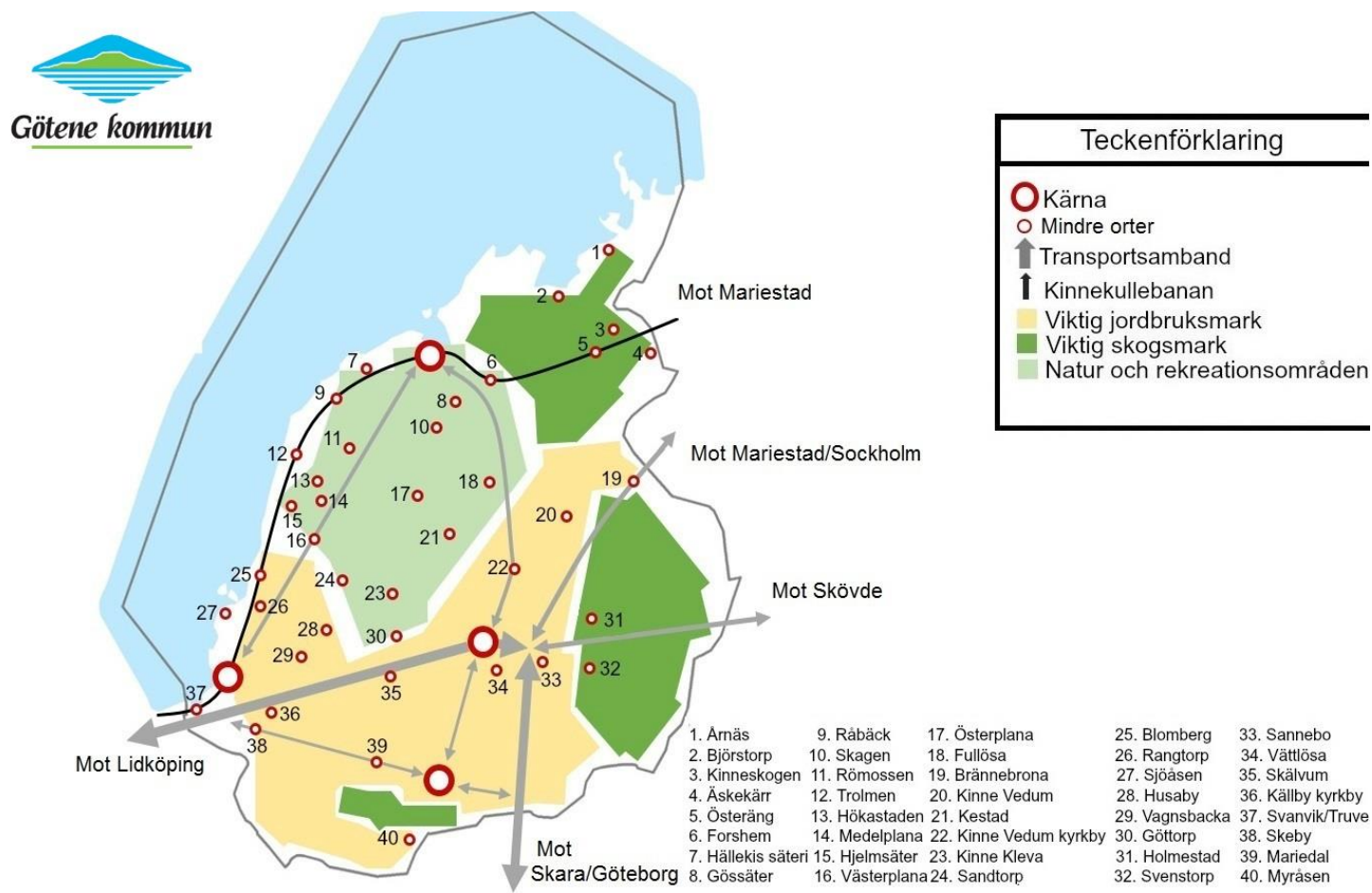
24. Björkkullasand och ligger strax nordväst om Hällekis. Området ingår tillsammans med de intilliggande Varaskogen och Varan i Natura 2000-området Varaskogen. Björkkullasand är ett kommunalt naturreservat.

4 ● Framtida mark och vattenanvändning

4.1 Utgångsläge

Götene kommun är en kommun där invånarna bor väldigt utspritt. Det finns många mindre orter som är viktiga att synliggöra inför den framtida planeringen. Därför har en karta tagits fram med de nuvarande förutsättningarna. I kartan syns hur många mindre orter det finns i Götene kommun, vilket är något som måste beaktas i planeringen. Mindre orter är orter som har 50-199 invånare och där det är högst 150 meter mellan husen. Det finns även orter som inte når upp till definitionen av en "mindre ort", men som har en stark by-identitet. Exempel på sådana byar är Hangelösa och Ova.

Kartan visar hur transportsambanden ser ut idag. Det tydligaste sambandet har Götene idag med Lidköping och Skara. Sambanden mot Skövde och Mariestad är idag svagare.

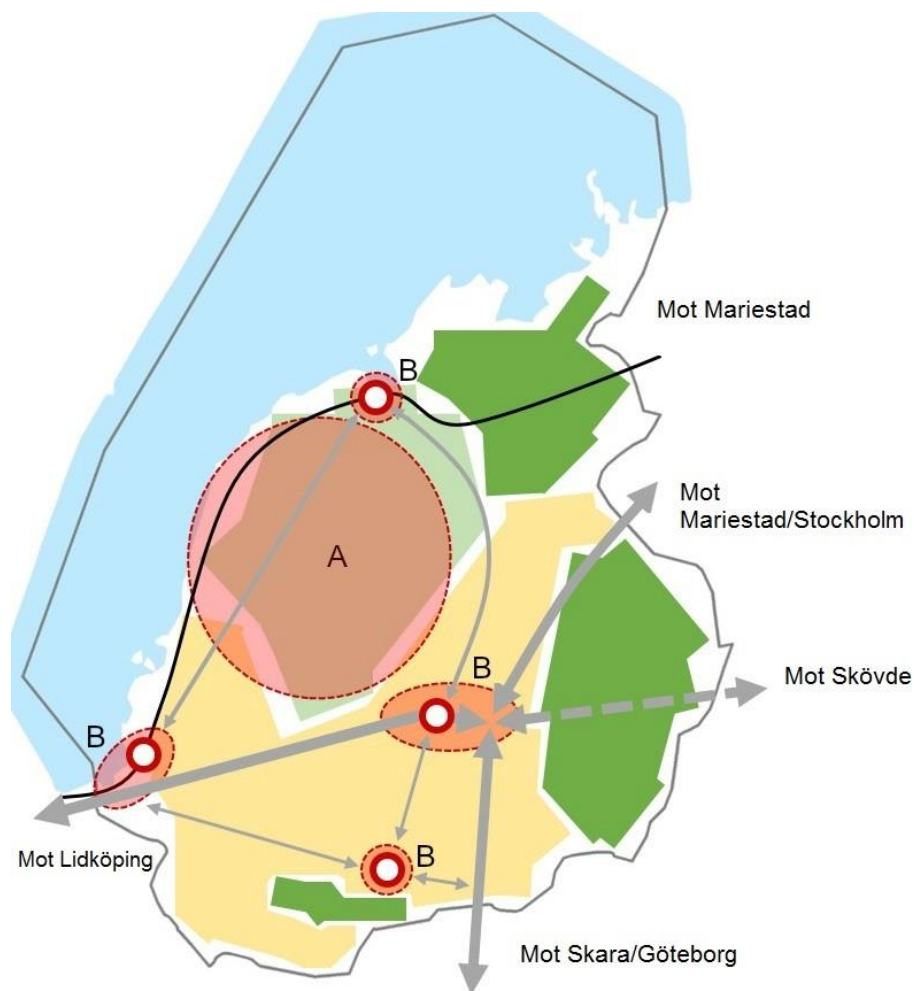

4.2 Utvecklingsstrategier

Götene kommun har identifierat fem stycken frågor som får extra fokus i kommunens utvecklingsstrategi. Dessa är:

- Bostäder
- Infrastruktur
- Klimatanpassning
- Arbetspendling
- Jordbruksmark och skogsmark

Den långsiktiga intentionen för kommunen illustreras genom en karta med övergripande utvecklingsstrategier. Områden, platser och stråk dit kommunen framför allt vill kanalisera utvecklingsinsatser lyfts fram, liksom särskilt viktiga samband och de områden som i ett översiktligt perspektiv har de största natur-, och rekreationsvärdena.

Teckenförklaring

- Kärna
- Utvecklingsområde
 - A. Utvecklingsområde för besöksnäring, friluftsliv och boende
 - B. Utvecklingsområde för boende, handel, industrier och centrumverksamheter
- ↑ Transportsamband
- Framtida transportsamband
- ↑ Kinnekullebanan
- Viktig jordbruksmark
- Viktig skogsmark
- Natur och rekreationsområden

Nedan beskrivs utvecklingskartans begrepp:

Kärnor

Kärnor är mångfunktionella områden med stor betydelse för en Orts, kommuns eller regions framtida utveckling, vanligtvis med stort inslag av service och arbetsplatser. I Götene kommun är kärnorna: Götene, Lundsbrunn, Hällekis och Källby.

Utvecklingsområden

A: Kinnekulle är viktigt för Götene kommuns utveckling. Att utveckla området är en utmaning då det finns en mängd riksintressen att ta hänsyn till. En förutsättning för utveckling är att ordna kommunalt VA till Kinnekulle. Det finns stor efterfrågan på både övernattningsmöjligheter och permanenta bostäder.

B: De områden som ligger runt kärnorna är utvecklingsområden för boende, handel, centrumverksamheter och industrier med mera.

Transportsamband

Förbindelser som är särskilt viktiga för att skapa, förbättra eller upprätthålla en god tillgänglighet, och där investeringar i transportinfrastruktur och vidareutveckling av kollektivtrafiken bör kanaliseras. Den mer exakta dragningen av en ny väg eller andra förändringar i vägnät, cykelvägnät, med mera redovisas i nästa kapitel.

Värdekärnor samt natur och rekreationsområde

Hela Kinnekulle är ur flera aspekter en stor värdekärna för Götene kommun. Tack vare sin kalkrika berggrund har Kinnekulle en rik flora och fauna, vilket gör berget till ett populärt besöksmål för friluftsliv. Kinnekulle ligger inom område av riksintresse för naturvården och omfattas också av Natura 2000.

Jordbruksmark och skogsmark

Götene kommun består till stor del av både jordbruksmark och skogsmark. Dessa två näringar präglar kommunen gällande mark- och vattenanvändningen. Utvecklingskartan är schablonmässigt utformad.

4.3 Götene kommuns utvecklingsområden

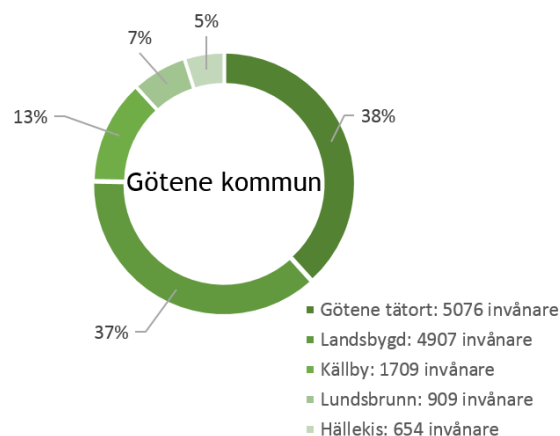
I detta kapitel kommer Götene kommuns framtida mark – och vattenanvändningen redovisas.

Planeringen sker i första hand i kommunens fyra större tätorter, Götene, Lundsbrunn, Källby och Hällekis. Utöver

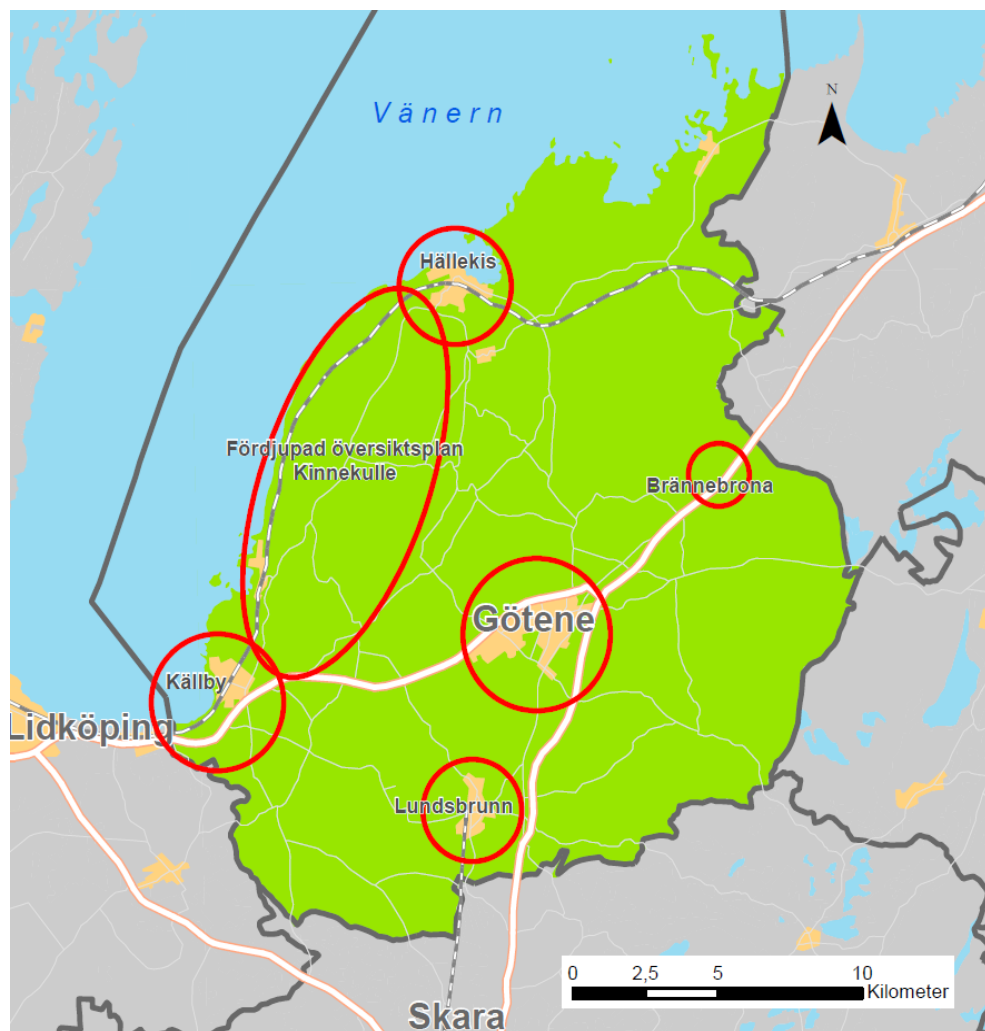
dem planeras det även i Brännebrona och den fördjupade översiktsplanen för Kinnekulle bedöms fortfarande vara aktuell i stora drag.

Övriga områden består till stor del av jordbruksmark och skogsmark, vilket värderas högt av Götene kommun. Det eftersom det bidrar till råvaruförsörjning, arbetstillfällen, vackra landskap och ekologisk mångfald.

Götene är en kommun med levande landsbygd, en landsbygd som kommunen värnar om, ny bebyggelse ska i huvudsak planeras kring befintlig infrastruktur. Dock är det viktigt att det finns förutsättningar för att bebyggelse på landsbygden ska kunna fortsätta utvecklas. I arbetet med att ta fram utvecklingsområden i kommunen har de områden med bäst förutsättningar utifrån befintlig infrastruktur och god tillgänglighet prioriterats. Om områdena är lämpliga för bebyggelse,

vilken typ av bebyggelse, utformning och områdenas avgränsning är i det här läget inte fastställt utan ska utredas vidare i efterkommande planer.

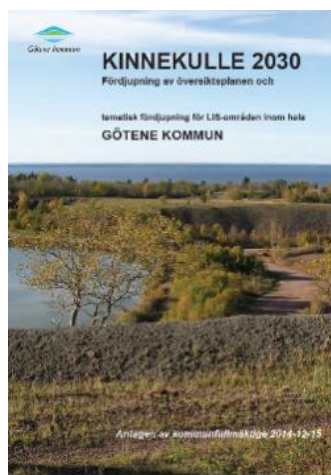
4.4 Fördjupad översiktsplan för Kinnekulle

År 2014 antogs en fördjupad översiktsplan för Kinnekulle. Den fördjupade översiktsplanen beskriver bland annat hur Blomberg, Husaby, Västerplana, Österplana, Medelplana, Hökastaden, Kestad, Gössäter, Römossen och Råbäck ska utvecklas i framtiden.

Vissa delar i den fördjupade översiktsplanen är idag inaktuella. Dessa är:

- Trolmen, åtgärd tre utgår på grund av riksintresset natura 2000.
- LIS-områdena vid Blomberg och Råbäck bedöms som inaktuella.
- Blomberg, kommunen ser behov av fortsatt utveckling gällande bostäder. Fler områden än vad som pekas ut i den fördjupade översiktsplanen kan bli aktuella för bostadsbebyggelse. Dock med förutsättning att va-infrastruktur kommer på plats.

Den fördjupade översiktsplanen för Kinnekulle finns tillgänglig på Götene kommuns hemsida.

Översiktlig karta över vilka områden som kan förtätas (röda cirklarna).
Utdrag ur "Fördjupad översiktsplan för Kinnekulle 2030".

Götene

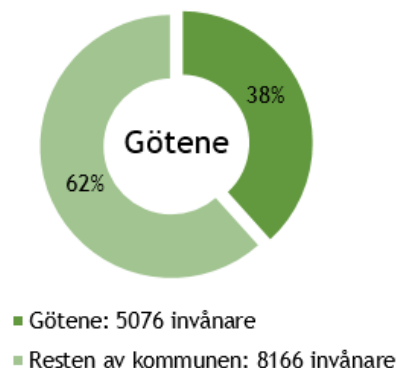
Legend:

- 1. Framtida industri/handel
- 2. Framtida bostäder
- 3. Centrumutveckling
- 4. Huvudsakligen bostäder
- 5. Naturvårde/Rekreation
- 6. Industri/Handel
- 7. Skola/Förskola
- 8. Idrottsplan
- 9. Huvudsakliga gång- och cykelstråk
- 10. Fritidscyklng
- 11. Framtida gång- och cykelvägar
- 12. Dagvattenhantering
- 13. Eventuellt ny vägsträckning
- 14. Kraftledning
- 15. Elljusspår
- 16. Framtida bostäder
- 17. Idrottsplats

Map Features:

- Major roads: E20, 2727, 2761, 2735, 2745.
- Water bodies: Västervägen, Västervägen, Västervägen.
- Infrastructure: Kraftledning, Elljusspår, Framtida bostäder, Idrottsplats.

Scale: 0, 0,5, 1, 2 Kilometer

Historieruta

Götene var fram till sent 1800-tal en ort med mindre bebyggelse och ett antal gårdar. I samband med att järnvägen kom till Götene började industrier utvecklas. Bland de större var ett mejeri, ett snickeri och en mekanisk verkstad. Industrin satte stor prägel på Götene framtida utveckling. Idag finns flera av dessa industrier kvar och spelar en stor roll i ortens utveckling.

Götene är beläget ca 24 km öst om Lidköping, 18 km norr om Skara och ca 30 km sydväst om Mariestad. Samhället avgränsas av riksväg 44 i norr och av E20 i öst. Söder och väster om orten är det huvudsakligen jordbruksmark. Götene präglas mycket av sina industrier, som är belägna i ett stråk från norr till söder.

Planerad markanvändning

Nedan redovisas varje framtida markanvändning med den siffra som utvalt område har i kartan.

1, 2, 3 och 4. I Götene finns det idag ett antal områden som redan är detaljplanerade för bostäder. Område 1,2,3 och 4 är ett sådana områden. I och med att detaljplan redan finns, kan byggnation ske på kort sikt.

5. I detta område har kommunens tekniska verksamhet en uppställningsplats samt ett lager. Då läget är gynnsamt för bostäder föreslås det att uppställningsområdet ska flyttas på sikt. Markundersökning kommer att behövas vid detaljplanering.

6. Då Götene kommun inte vill ta mer jordbruksmark i anspråk än nödvändigt, behöver förtätning ske. Området vid Brännaskogens södra del bedöms som lämpligt för bostäder. Närhet till befintlig infrastruktur och grönområden är fördelaktigt.

8. Område 8 är en mindre yta där förtätning är möjlig. Ligger i anslutning Mariestadsvägen

9. Söder om Göteneån finns en mindre yta som lämpar sig väl för förtätning med bostäder.

10. En mindre yta strax väster om gamla E20 som skulle kunna förtätas med bostäder.

11. Område för centrumutveckling. Denna yta omfattar Götene tätorts centrum och här bör åtgärder för centrumutveckling prioriteras. Det kan röra sig om att möjliggöra för handel, skapa naturliga mötesplatser, ha en hög tillgänglighet och andra åtgärder som ökar attraktiviteten i centrum.

12. Detta område är redan idag detaljplanerat för industri. Läget nära både rv44 och E20 bedöms vara fördelaktigt för industriverksamheter.

13. För att skilja industrin från bostadsbebyggelsen bedöms placeringen norr om rv 44 vara den mest lämpliga för industrietablering.

14. Precis som område 13 bedöms en placering norr om rv44 vara lämplig för industriändamål. I anslutning ligger återvinningscentralen.

15. Kinnekullevägen är idag en infart till Götene tätort. På sikt är det möjligt att industrin behöver ytan där vägen ligger för att kunna expandera. Då behöver det utredas om en ny sträckning behövs, eller om befintliga infarter räcker. I framtiden är det också troligt att rv44 blir

mötesseparerad, vilket sannolikt innebär att det blir svårt att få till fler anslutningar.

16. Längs denna sträcka av Götene-ån kan åtgärder behövas för dagvattenhantering.

Grönstruktur

Götene tätort ligger i ett slättlandskap dominerat av åkermark. Som gräns mellan åkerlandskapet och tätorten löper stora väl trafikerade vägar. Undantaget till detta är mot sydväst där tätorten övergår i ett av skog uppbrutet landskap. I Götene tätort finns två relativt stora sammanhängande tätortsnära skogar, Brännaskogen och Stjälkaskogen. Båda områdena har ett stort inslag av över 120-årig skog, främst grova gamla tallar som är en ovanlighet i det brukade skogslandskapet. Båda områdena är lättillgängliga med eljusspår i Brännaskogen och en uppmärkt stig i Stjälkaskogen. Kommunen har tagit fram särskilda skötselplaner för dessa skogsområde. Tanken är att skogsskötseln ska utgå från rekreationsvärden samt att syfta till att bevara och stärka den biologiska mångfalden. Utöver dessa två viktiga kärnområden finns Göteneåns sträckning genom tätorten. I nuläget är ån kraftigt utdikad och rätad. Det finns anlagda gångvägar och ån kantas delvis av parkmark och yngre lövskogsplantering. Avsikten är att lyfta detta område som ett kvalitativt grönområde med goda rekreationsmöjligheter och biologisk mångfald.

Trafik

Riksväg 44 och Europaväg 20 är de två större vägarna i Götene kommun. Götene tätort är placerat där båda dessa vägar korsar varandra. På sikt är det sannolikt att RV44 kommer att bli mötesseparerad, vilket begränsar Götenes utveckling norrut.

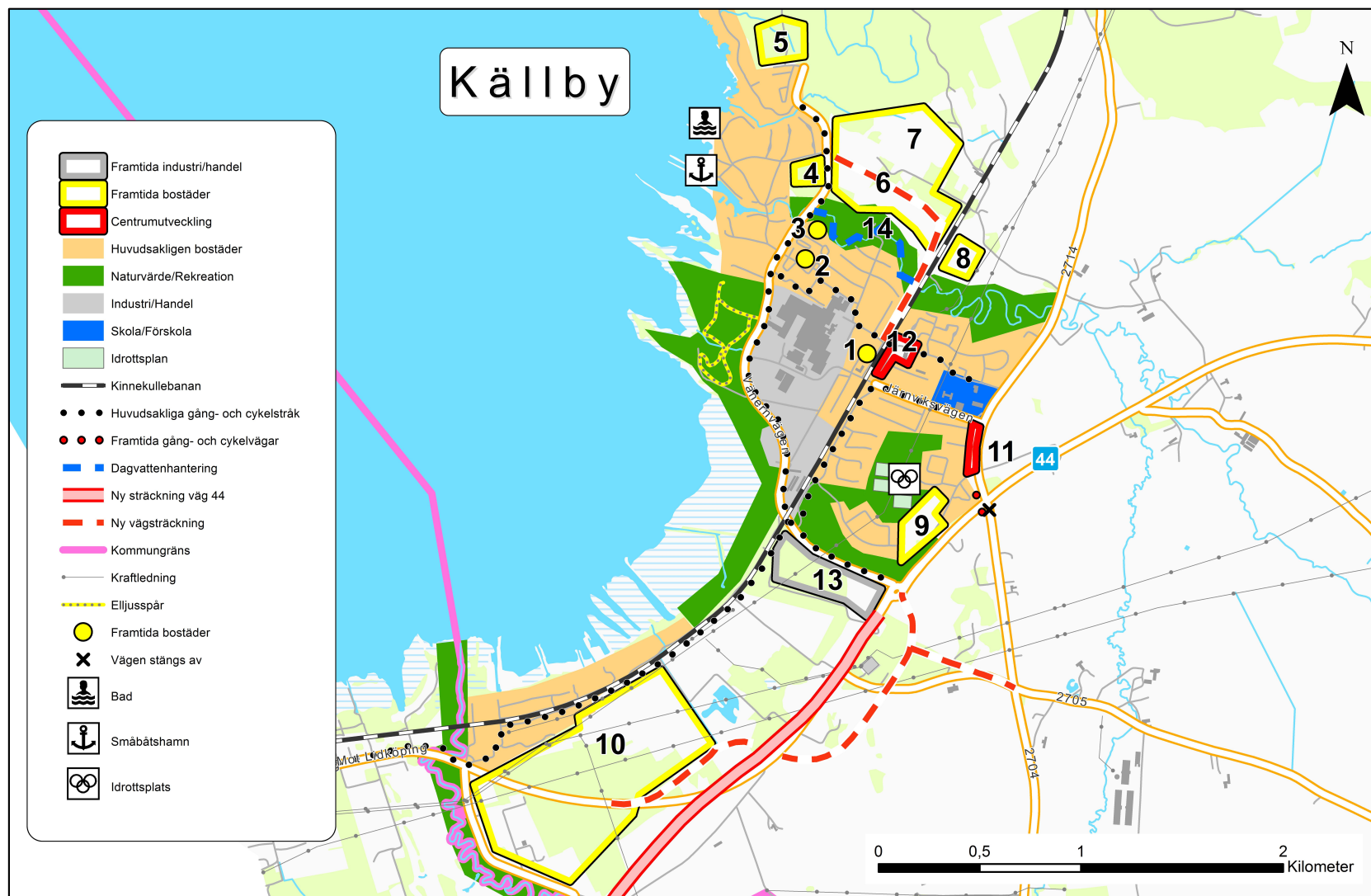
Diskussion kring eventuella passager och anslutningsvägar behöver tas när beslut för ombyggnation av vägen finns.

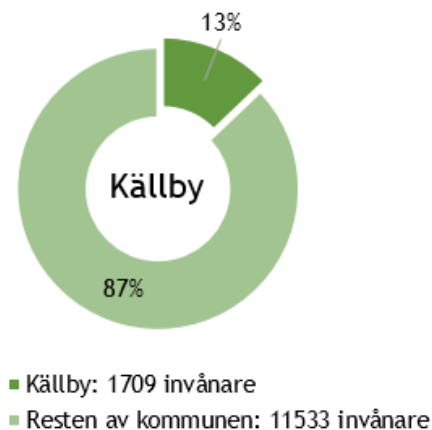
Idag används Kinnekullevägen av många som infart till tätorten. På sikt kan industrin behöva den ytan för expansion. Då behöver diskussion tas om hur och om den vägen skall ersättas.

Fortsatt planering

Översiktsplanen är avsedd att bilda underlag för fortsatt detaljplanering. Vid detaljplaneringen av nytillkommande områden kommer förutsättningarna med avseende på service, kommunikationer och omgivningspåverkan att belysas tillsammans med frågor rörande naturförhållanden och landskapsbild.

4.6 Källby

Historieruta

Här fanns tidigare tre kvarnar Nästakvarn, Mellomkvarn och Sjökvarn. Alla tre belägna utefter Mariedalsån, kallad Råmmån i Källby, som rinner i nära anslutning till samhället. 1937 grundades Gunnar Dafgård AB i Källby. Källby bildades runt industrin och växte i takt med att fabriken expanderade. På senare år har Källby varit kommunens största inflyttningssort.

Källby är beläget två kilometer väster om Källby kyrkby, 12 km öster om Lidköping och 14 km väster om Götene. Samhället avgränsas av Väneren i väst och jordbruksbygd i övriga riktningar. Någon kilometer norr om samhället reser sig berget Kinnekulle. Källby har småbåtshamn och järnväg (Kinnekullebanan). En stor industri och arbetsgivare är Gunnar Dafgård AB som tillverkar livsmedel.

Planerad markanvändning

1, 2, 3, 4 och 5 I Källby finns det idag ett antal områden som redan är detaljplanerade för bostäder. Område 1, 2, 3, 4 och 5 är sådana områden. I och med att detaljplan redan finns, kan byggnation ske på kort sikt. I område 4 behöver dock en planändring göras då det idag är detaljplanerat som förskola.

6 och 7. För att säkerställa att det finns en naturlig förbindelse mellan Nordskogsområdet och Källby centrum behöver en ny väg byggas. På sikt kan Dafgårds behöva stänga Järnviksvägen, som är kopplingen

mellan Nordskogsområdet och Källby centrum idag. Det är också kring den nya vägen som Källbys framtida expansion planeras. Med den nya vägen och den planerade bebyggelsen i området byggs Källby ihop till ett mer enhetligt samhälle. Eftersom marken är obebyggd behöver sannolikt flera utredningar kring geoteknik och fornlämningar göras.

Källby är omgivet av jordbruksmark åt öst och söder, vilket innebär att exploatering norrut är det enda alternativet om jordbruksmark inte ska tas i anspråk. Dock bedöms det som ofördelaktigt att exploatera norr om Nordskog då det skulle innebära stora avstånd till skola, vård och andra servicefunktioner. Därför bedöms område 6 och 7 vara det mest lämpliga för expansion, även om det tar jordbruksmark i anspråk.

8. En naturlig fortsättning av område 6-7 är att planera för bostäder på andra sidan järnvägen.

9. Område 9 är också ett område som bedöms som lämpligt för bostadsbebyggelse då det skulle knyta ihop bostadsområdena längs Mobergs väg och Skattegårdsvägen.

10. Den aktuella nya sträckningen av rv 44 mellan Källby och mot Lidköping kommer att avlasta Filsbäck från en stor del av genomfartstrafiken vilket öppnar för möjligheten att utveckla hela området på båda sidor om kommungränsen. Stora delar av området i gränsen mot Filsbäck är obebyggd och tillsammans med delar av den obebyggda marken i Filsbäck skapas på sikt ett betydande område för ny bebyggelse. Planeringen innebär att kommunerna samarbetar vad gäller centrumfunktioner och service, både vad avser skola/förskola men även handel. Ett planprogram över hela området togs fram av Lidköpings och Götene kommun 2017.

11 och 12. I Källby finns två områden som lämpar sig för centrumutveckling. Nummer 10 är där dagens centrum ligger, med närhet till buss och tåg hållplats samt mindre verksamheter såsom pizzeria. Nummer 11 ligger i anslutning till Källbys enda livsmedelshandel. Området ligger också nära skolan och idrottsplatsen, vilket gör att det lämpar sig väl för centrumutveckling då det blir en naturlig mötesplats.

13. Delar av denna yta är redan idag planerad för handel. Läget söder om Källby tätort bedöms som fördelaktigt också för industri då det inte innebär störningar för de boende. Närheten till rv44 bedöms vara gynnsamt för industriverksamheter.

14. Längs denna sträcka av Råmån behöver eventuella risker för skred samt höga vattenflöden utredas.

Grönstruktur

I Källby finns i huvudsak tre viktiga gröna stråk, Vänerns strandområde, skogsområdet vid idrottsplatsen och Råmån. Vid Väner finns Varväslekroken med sitt intressanta fågelliv i vassområdena och Mistaskogen med värdefull lövskog och elljusspår. Norr om idrottsplatsen finns bland annat samhällets skolskog. Vid Råmån växer svämlövskog med höga naturvärden. Målet är att bevara och förädla de naturvärden som finns i dessa stråk samtidigt som de också lämpar sig för att utveckla rekreations- och friluftsvärdena. De gröna sambanden finns inte bara inom tätorten utan sträcker sig ut genom omgivande landskap. Kommande utbyggnadsetapper planeras så att de gröna sambanden består och utgör en självklar del i dess struktur, utformning och inplacering. Karaktäristisk vegetation sparas och naturmark bevaras i sammanhängande områden och i sådan omfattning att naturtyperna

tydliggörs. Ny vegetation ska främst ta sin utgångspunkt i landskapets naturligt växande arter.

Trafik

Gunnar Dafgårds AB med produktion av livsmedel är Källbys största arbetsplats. Produktionen medför omfattande transporter, huvudsakligen med tung trafik som styrs till Vänernvägens nuvarande anslutning med en cirkulationsplats.

Utbyggnaden av Nordskog/Sofiestrand och utvecklingen av Gunnar Dafgårds AB produktion med nya produktionslokaler har inneburit att Källbys nordvästra delar skärmas från delarna öster om Kinnekullebanan. För att förbättra kontakten planeras en ny väganlutning mellan Nordskog och centrum.

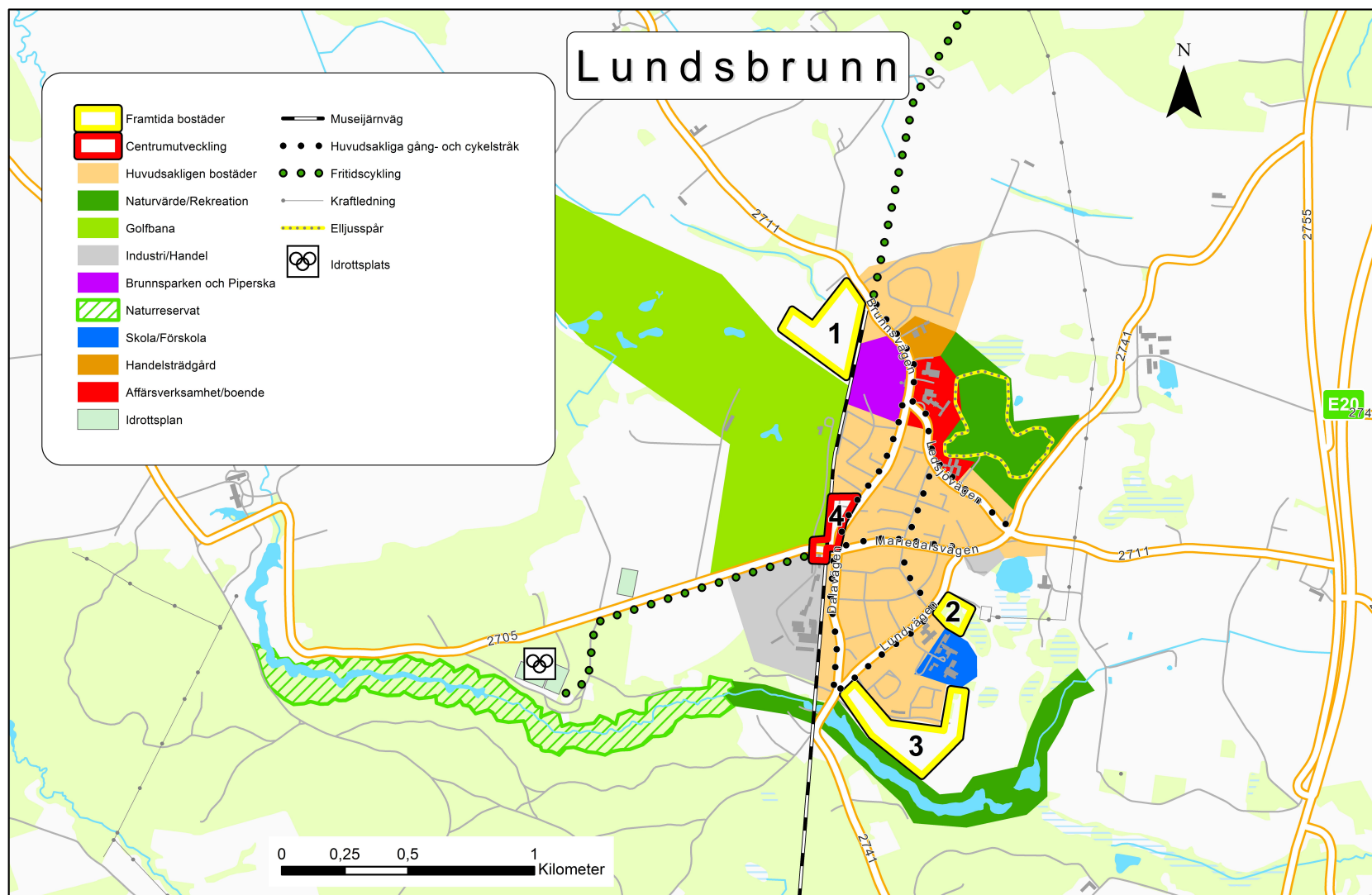
Kinnekullebanan

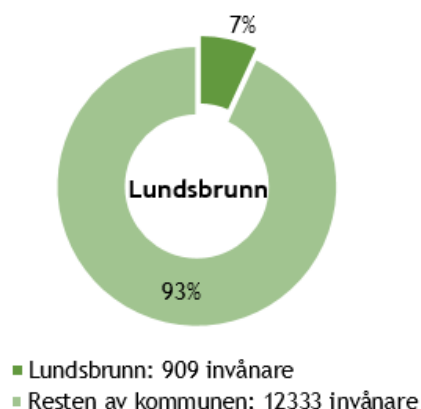
Kinnekullebanan är en viktig förbindelse för Källby såväl norrut som söderut, men framförallt för pendling till Lidköping.

Fortsatt planering

Översiktsplanen är avsedd att bilda underlag för fortsatt detaljplanering. Vid detaljplaneringen av nytillkommande områden kommer förutsättningarna med avseende på service, kommunikationer och omgivningspåverkan att belysas tillsammans med frågor rörande naturförhållanden och landskapsbild.

4.7 Lundsbrunn

Historieruta

Lundsbrunn har en historia som anrik kurort med anor från 1720 talet. Kurortsmiljön med Brunnsparken präglar centrala Lundsbrunn på ett markant sätt än idag. Piperska är fortfarande verksamheter inom hälsobringande verksamheter. 1887 fick Lundsbrunn järnvägsförbindelse via Skara–Kinnekulle–Vänerns Järnväg som ännu finns kvar i form av en museijärnväg.

Lundsbrunn är beläget 8 kilometer söder om Götene och 13 kilometer norr om Skara. Närområdet präglas av jordbruksmark och även av naturreservatet vid Mariedalsån. Lundsbrunn som kurort har gamla anor.

Planerad markanvändning

1,2 och 3. I Lundsbrunn finns det idag ett antal områden som redan är detaljplanerade för bostäder. Område 1,2 och 3 är sådana områden. I och med att detaljplan redan finns, kan byggnation ske på kort sikt.

4. . Område för centrumutveckling. Denna yta omfattar Lundsbrunns centrum och här bör åtgärder för centrumutveckling prioriteras. Det kan röra sig om att möjliggöra för handel, skapa naturliga mötesplatser, ha en hög tillgänglighet och andra åtgärder som ökar attraktiviteten i centrum.

Grönstruktur

I Lundsbrunns södra del går Mariedalsån som är utpekad som riksintresse för naturvård och som Natura 2000-område. Utmed Mariedalsån finns en anlagd led, den så kallade "Sörboleden". Ån och dess omgivning är ett viktigt grönstråk som möjliggör olika arters rörelse i landskapet. Det är viktigt att ett sammanhängande grönstråk bibehålls utmed ån, även österut från tätorten, av ekologiska skäl såväl som för friluftslivet. I tätortens norra del finns ett elljusspår i ett skogsområde.

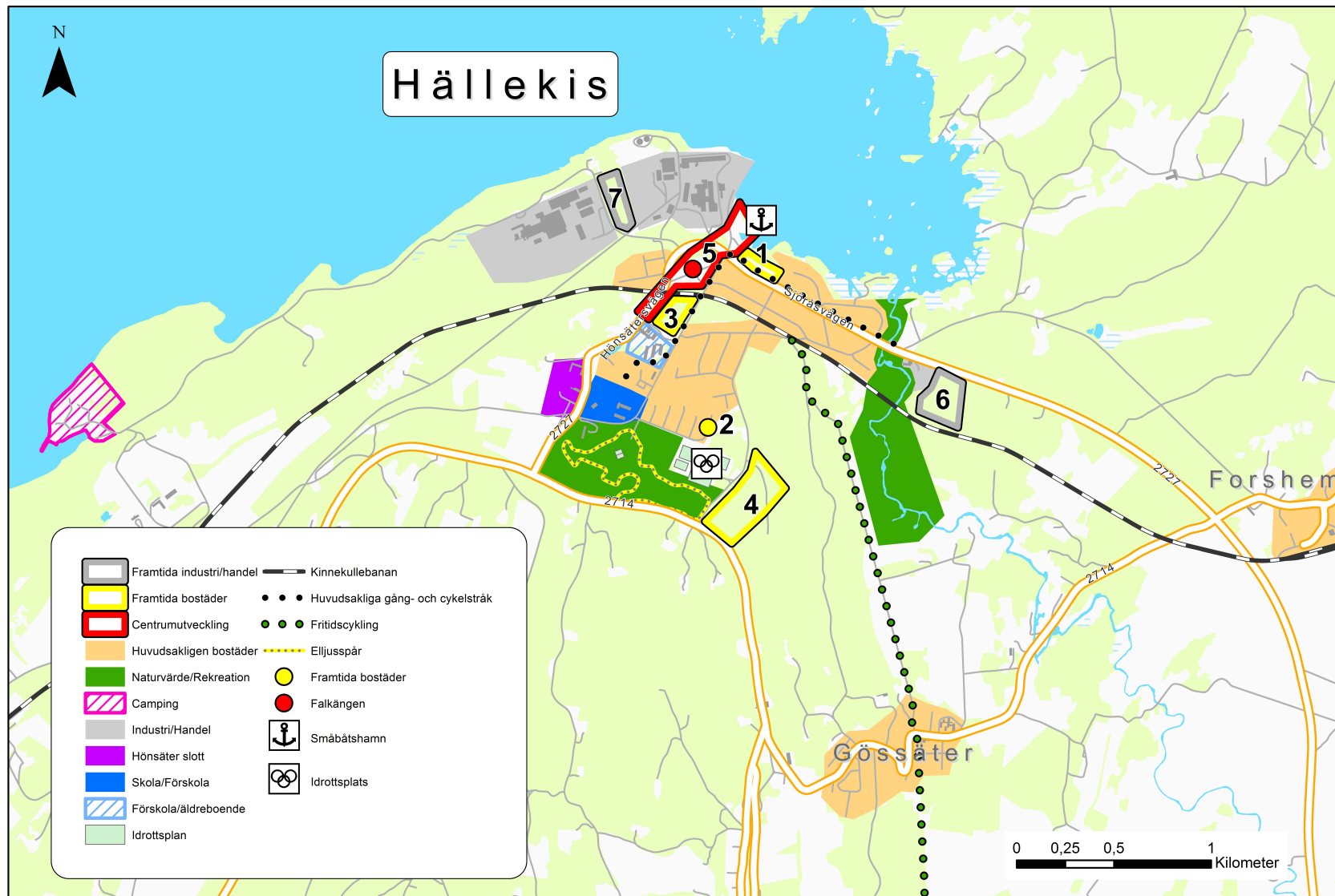
Trafik

Alla de större vägarna genom Lundsbrunn ägs av Trafikverket. Vilket innebär att det är dem som bär huvudansvaret för vägskötseln. Kommunen och Trafikverket har haft dialog om trafiksituationen i Lundsbrunn och det har gjorts åtgärder för att i första hand säkra skolbarns väg till skolan.

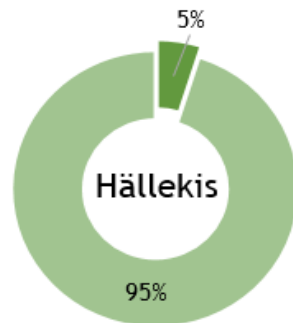
Fortsatt planering

Översiktsplanen är avsedd att bilda underlag för fortsatt planering av Lundsbrunns utveckling. Lundsbrunn har god planberedskap med avseende på detaljplaner med lediga tomter för bostäder.

4.8 Hällekis

- Hällekis: 654 invånare
- Resten av kommunen: 12657 invånare

Historieruta

Hällekis är en gammal bruksort vid Vänern och det första bruket, Hönsäters Alunbruk, anlades redan år 1767. År 1873 såldes Hönsäter och underlades Hellekis AB. 1913 sålde Hellekis AB sin anläggning till Skånska cement (Cementa). Denna industri var bygdens största arbetsplats fram till 1979, då bruket lades ner. Idag är många byggnader rivna, men det som finns kvar av Cementas byggnader används bland annat av Svenska foder.

Hällekis samhälle ligger ungefär 15 km från Götene och 25 km från Lidköping. Orten ligger vid sjön Vänerns strand. Strax söder om orten ligger platåberget Kinnekulle med 18 naturreservat och Kinnekulle naturvårdsområde. Idag är Paroc ortens största industri.

Planerad markanvändning

- 1, 2 och 3.** I Hällekis finns det idag ett antal områden som redan är detaljplanerade för bostäder. Område 1,2 och 3 är sådana områden. I och med att detaljplan redan finns, kan byggnation ske på kort sikt.
- 4.** Ett större sammanhängande område för bostäder planeras öster om Slanthagsvägen i ortens sydöstra del. Naturnära läge samt viss utsikt över Vänern möjliggör attraktivt boende.
- 5.** Centrumutvecklingen i Hällekis är tänkt att vara stråket från livsmedelsbutiken vid Hönsätersvägen till småbåtshamnen. I mitten

ligger de gamla arbetarbostäderna Falkängen som idag är ett stort besöksmål i Götene kommun. Att få ett ihop ett naturligt stråk mellan dessa bedöms som fördelaktigt för att kunna utveckla Hällekis som ort.

- 6.** Ett nytt område för industri föreslås vid länsväg 2727 mot Forshem. I väst finns ett befintligt industriområde, en expanderings av det området bedöms som fördelaktigt.

Grönstruktur

Hällekis ligger på Kinnekulles nordsluttning ner mot Vänern. I väst och i syd angränsar tätorten mot naturreservat, Hönsäters sjöskog beläget vid Vänern och Djurgården mer mot söder. Ett elljusspår finns i anslutning till och delvis inom Djurgårdens naturreservat. Vägen mot Hönsäters kapell är en naturlig ingång för vidare vandringar längs Kinnekulles vandringsleder. Tätorten avgränsas i öster av Sjöårsån där en cirka 4 kilometer lång led kallad "Sjöårsleden" finns. Leden har en naturlig utgångspunkt vid Falkängens hantverksby och fortsätter mot småbåtshamnen och vidare till Sjöårsån vilken den följer uppströms för att sedan vika av och återgå mot tätorten genom ett skogsparti väster om ån. Insprängt i tätorten finns också lövskog med höga naturvärden som även den har ett högt rekreativt värde för hällekiaborna.

Trafik

Sjöårsvägen är den utpekade vägen för industritransporter till och från Paroc och Svenska foder. Det innebär att Sjöårsvägen och även Hönsätersvägen är hårt trafikerade av både personbilar och lastbilar. Insatser har gjorts för att få ner hastigheterna.

Kinnekullebanan

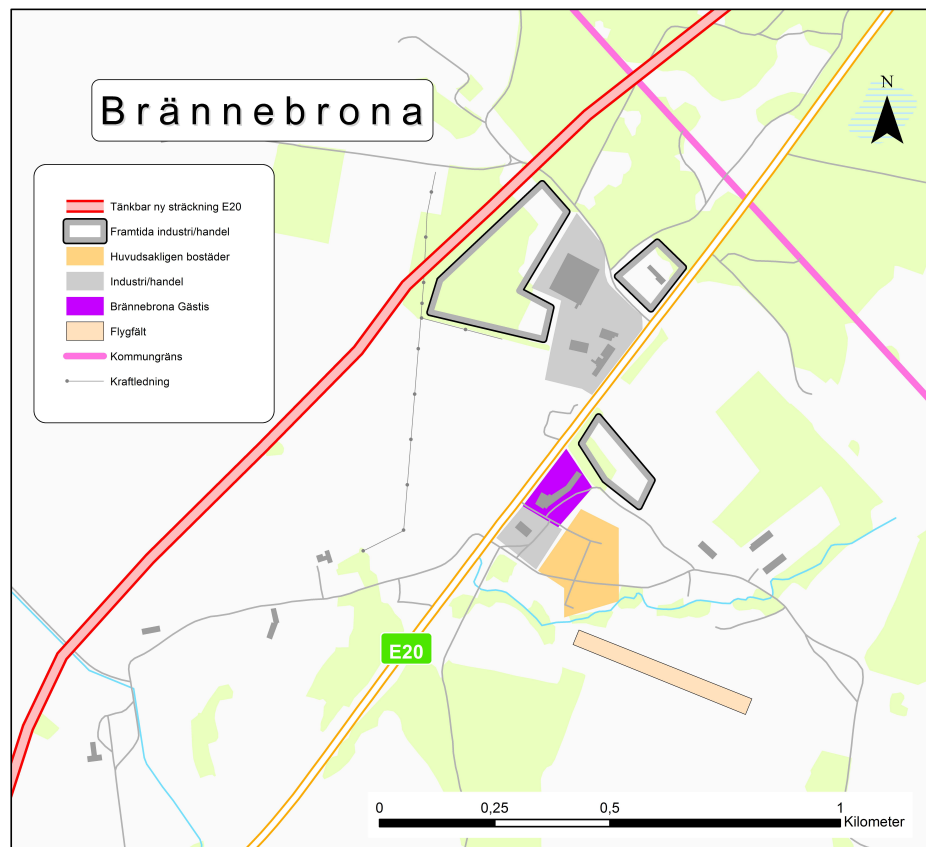
Kinnekullebanan är en viktig förbindelse för Hällekis både för pendling men även för ett stort antal turister till Kinnekulle. För Götene

kommun, Kinnekulle och Hällekis är det viktigt att Kinnekullebanan rustas upp, eftersom det möjliggör utveckling både inom kommunen och hela regionen.

Fortsatt planering

Översiktsplanen är avsedd att bilda underlag för fortsatt detaljplanering. Vid planering av nytillkommande områden kommer detaljplaneringen dessutom att föregås av förstudier som ytterligare belyser exempelvis service, kommunikationer, omgivningspåverkan men även frågor rörande naturförhållanden och landskapsbild.

4.9 Brännebrona industriområde

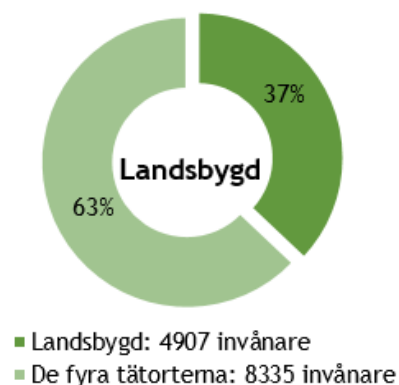

Brännebrona har uppkommit kring gården Brännebrona, där Ernst Skarp öppnade en grustäkt på 1930-talet. Vid andra världskrigets slut grundade han där också Brännebrona Cementgjuteri. Skarp uppförde också bostäder, ett kafé, en anläggning till Civildförsvaret samt ett mindre flygfält, Brännebrona Airport.

Planerad markanvändning

I samband med att cementfabriken fick nya ägare har Brännebrona fått ett rejält lyft. Kommunen ser Brännebrona som ett lämpligt område för fler industrietableringar eftersom det inte ligger i anslutning till tätortsbebyggelse, strategiskt läge vid E20 och att det finns tillgänglig mark för exploatering.

4.10 Övriga mark- och vattenområden

Stor del av Götene kommun består av landsbygd med värdefull skogsmark och åkermark. Bördiga jordbruksmarker är viktiga för Götene kommun, dessa bör i hög grad skyddas från bebyggelse. Istället ska fokus i huvudsak ligga på att förtäta kring befintlig infrastruktur. För att landsbygdens utveckling ska fortsätta, behöver ändå viss jordbruksmark tas i anspråk för bostäder. Dock måste olika värden vägas mot varandra.

Rekommendationer för bebyggelse utanför detaljplanerade områden

Bor man utanför detaljplanerat område, är fler byggprojekt befriade från bygglov jämfört med tätbebyggda områden. Lagen säger att den som bor på landet utanför detaljplanerat område kan få göra följande utan bygglov och anmälan:

- Göra en liten tillbyggnad

- Uppföra komplementbyggnad
- Uppföra mur och plank

Ska man i ett sådant område bygga ett nytt bostadshus krävs som regel ett förhandsbesked.

Prövningen att söka förhandsbesked ska syfta till att mark- och vattenområden används för de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Här tas också hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt god helhetsverkan. Andra aspekter som prövas är lämplighet med hänsyn till:

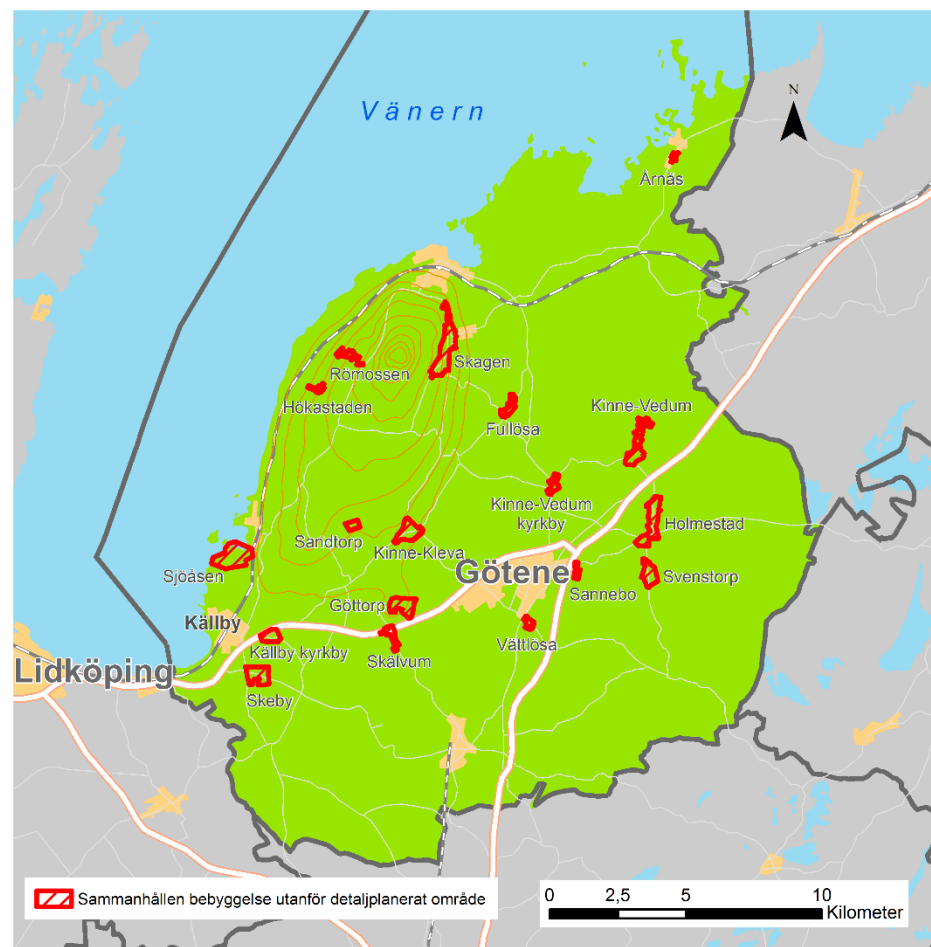
1. Människors hälsa och säkerhet
2. Jord, berg- och vattenförhållandena
3. Möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning, avlopp, avfallshantering, elektronisk kommunikation samt samhällsservice i övrigt.
4. Möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar och luftföroreningar samt bullerstörningar.
5. Risker för olyckor, översvämning och erosion

Vid nybyggnation på landet är kommunens önskemål att befintliga områden förtätas, främst för att kunna erbjuda bra kommunikationer, vägar, vatten och avlopp samt säkerhet, men även för att obebyggda områden ska bevaras och vara tillgängliga för alla. Förtätning kan göras genom att tomter mellan bostäder bebyggs och skapar en sammanhängande helhet. Genom att bygga i anslutning till eller mellan befintliga bostäder får man i många fall närhet till service som exempelvis busstrafik, mataffärer och snöröjning. En annan viktig aspekt är tillgång till vatten och avlopp. Om det inte finns kommunalt vatten och avlopp behöver detta lösas enskilt utifrån miljöbalkens miljö-

och hälsokrav. Trafiksäkra väganslutningar är också en central fråga vid val av tomtplats.

Sammanhållen bebyggelse

På flera mindre orter finns det inga detalplaner, trots att tomterna ligger i anslutning till varandra och utgör ett sammanhang. Därför går de områdena under "Sammanhållen bebyggelse", vilket innebär att de är lovpliktiga.

Karta som redovisar samlad bebyggelse

4.11 Infrastruktur

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i kommunen behöver utvecklas mer om den ska bli ett attraktivt alternativ till bilen. För att uppnå en hållbar bebyggelseplanering är kollektivtrafiken en av utgångspunkterna. Busslinjernas dragning och placering av hållplatser är viktiga planeringsförutsättningar för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse. Det är viktigt att bebyggelseutvecklingen stöder användandet av kollektivtrafik. Kollektivtrafikens användarvänlighet är beroende av att hela resan fungerar. En högre turtäthet och fler turer på helger och kvällar behövs för att kollektivtrafiken ska vara ett starkare alternativ till bilresor på landsbygden.

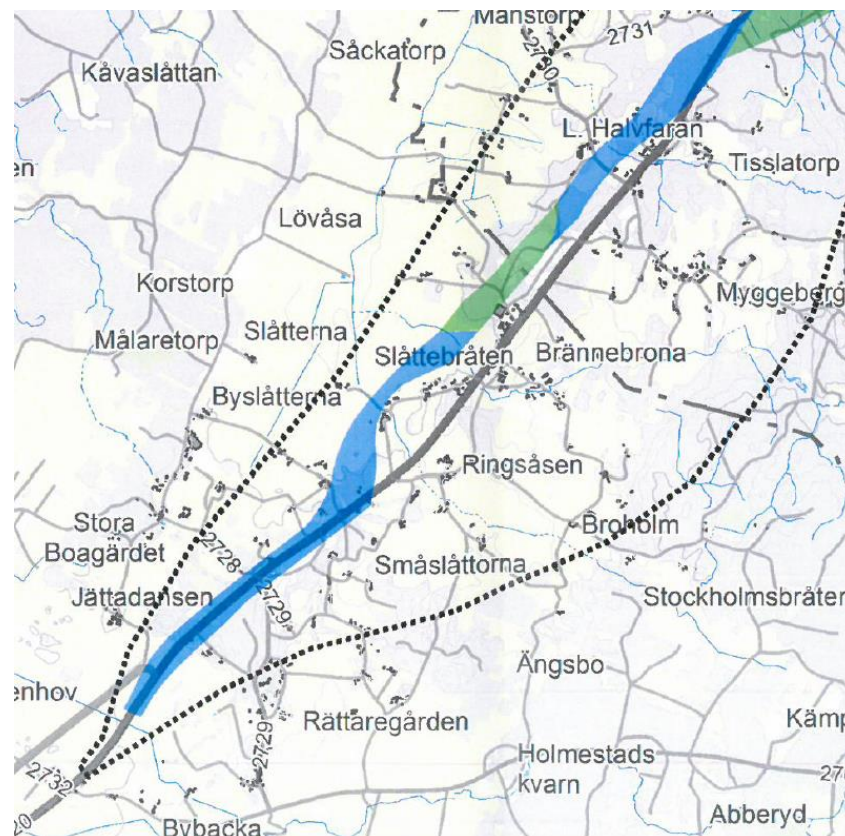
Vägar

Europaväg 20

Götene- Mariestad

Trafikverket har för avsikt att bygga ut E20 till mötesfri väg från nuvarande motorvägsetapp vid Götene i väster till strax väster om trafikplats Haggården vid Mariestad. Vägen planeras för ombyggnad till mötesfri väg med 2+2-standard och hastighetsbegränsningen 100 km/h med planfria korsningar/trafikplatser och där motriktade körfält är separerade med mitträcken. Målsättningen är att öka trafiksäkerheten för person- och godstrafiken och förbättra framkomligheten på E20. Målet är även att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter genom att erbjuda säkra passager av E20 och att erbjuda annat vägnät än E20 för gång och cykeltrafik. Götene kommun förordade den sträckningen som Trafikverket valde eftersom den innebar minst barriäreffekt av de alternativa sträckningar som presenterades.

Under hela processen har Götene kommun påtalat vikten av att ordna passager och lokalvägar som ska underlätta för de boende, lantbrukarna och industrierna i området. Samt att en tillhörande rastplats behöver skapas i anslutning till Götene tätort.

E20 Götene-Mariestad, den valda vägkorridoren.

Skara-Götene

E20 mellan Skara och Götene ska byggas om till mötesfri väg med delvis 2+2 standard och delvis 2+1 standard. Vägen ska gå i befintlig sträckning.

Kinnekullebanan

Kinnekekullebanan ansluter till Älvsborgsbanan i Håkantorp och till Västra stambanan i Gårdsjö. Järnvägen är viktig för pendlingsmöjligheterna till Lidköping, Göteborg, Mariestad och Örebro. Banan är också en nyckel för att kunna utveckla boenden och verksamheter på hela Kinnekulle och Götene kommun. Förutom Kinnekullebanan är underhåll och förbättringar på Västra stambanan avgörande för den lokala utvecklingen. Att investera i Kinnekullebanan är högt prioriterat av Götene kommun. Att kunna transportera sig snabbt och miljövänligt är viktigt för att kunna utöka upptagningsområdet för Götene arbetspendling.

Kinnekekullebanan i ett upprustat skick skulle kunna få en större roll i det nationella järnvägsnätet. Det skulle bland annat knyta ihop Bohuslän med Örebro och Mälardalen på ett fördelaktigt sätt. Järnvägens påverkan på befintlig och ny bebyggelse behöver studeras i den detaljerade planeringen med avseende på bullerpåverkan och andra risker.

Götenelänken

För ett antal år sedan lanserades idén att dra en ny järnvägslinje från Källby via Götene tätort till Äskekärr vid gränsen mot Mariestad. Detta ska ses som ett alternativ om sträckningen över Kinnekulle inte är möjlig att rusta upp. Den så kallade Götanelänken är 27 km lång, vilket är 4,5 km mindre än den nuvarande sträckningen över Kinnekulle. Den föreslagna sträckningen skulle medföra avsevärt förkortade restider och göra Kinnekullebanan till ett intressant komplement till

Västra Stambanan. Förslag på ny bansträckning kräver ställningstagande på nationell nivå.

Utvecklingskarta där "Götenelänken" är inritad

Bredband

I den av kommunfullmäktige antagna bredbandsstrategin anges att utbyggnadsmål och tillvägagångssätt för Götene följer det som är antaget för Sverige. Med den utbyggnad som nu pågår, och som planeras, genom marknadsaktör är det mycket sannolikt att målen nås för möjlig anslutning till fiber med i målet angiven kapacitet inom Götene kommuns område.

VA

VA-planen föreslår en huvudledning från Kinnekulle till Götene reningsverk till vilket framtida verksamhetsområden liksom VA-föreningar och enskilda fastigheter kan anslutas.

Vid arbetet med den strategiska VA-planeringens olika delar har några faktorer identifierats som särskilt har beröring med den fysiska planeringen i kommunen. Som rekommendation till översiktsplaneringen och övrig fysisk planering sammanfattas följande punkter, med hänsyn till målsättningen att uppnå en långsiktigt hållbar vatten- och avloppsförsörjning för alla i Götene kommun.

Behov av detaljplan inför VA-utbyggnad

VA-utbyggnad i ett område som saknar detaljplan skapar osäkerheter kring vilka förutsättningar som finns för utbyggnaden. Bland osäkerheterna finns frågan om ytterligare fastigheter kan tillkomma genom avstyckning och om VA-utbyggnaden kommer att utlösa en vilja att omvandla fritidsboende till permanentboende. Oklarheter kring hur många brukare det kommer att finnas inom ett område får betydelse för finansieringen av ett utbyggnadsprojekt eftersom såväl investering som inkomster då måste "gissas" utifrån bästa möjliga antagande om framtida utveckling. Osäkerheterna orsakar också problem med ledningar som är antingen över- eller underdimensionerade i förhållande till antagande om framtida utveckling av ett område vilket i båda fallen motverkar en långsiktigt hållbar VA-utbyggnad.

Förtätning i VA-utbyggnadsområden

När ett område ansluts till allmän VA-försörjning skapas ofta möjligheter att förtäta byggnationen i området utan att äventyra miljö- eller och hälsomässiga aspekter. Efterfrågan från invånare att stycka av sina fastigheter ser olika ut i olika områden men vanligt är att den enskilde är intresserad av att veta vad som gäller där man bor eller i ett

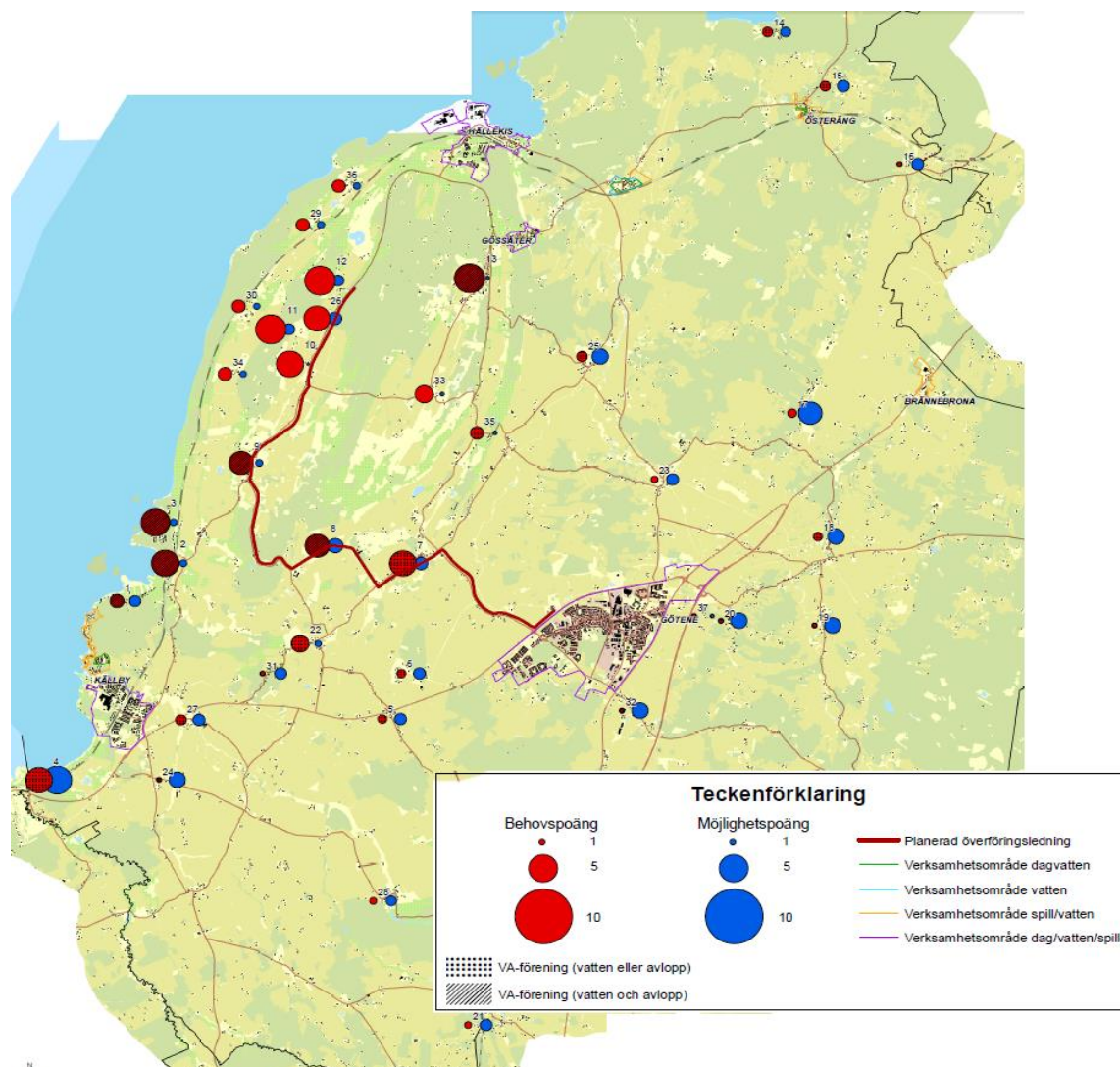
område man är intresserad av att flytta till. Ur såväl ett ekonomiskt perspektiv som för att säkerställa driftsäkerhet finns intresse för främst VA-huvudmannen att ha klara besked om i vilka områden förtätning kan tillåtas efter en genomförd VA-utbyggnad.

Säkerställ infrastrukturstråken för VA

Nuvarande och framtida överföringsledningar och huvudledningar för vatten- och avloppsförsörjning är infrastruktur som är avgörande för en hållbar samhällsutveckling. Fysisk planering behöver ta hänsyn till detta behov för att inte skapa situationer där nuvarande eller planerade ledningsstråk hotas av andra planintressen och VA-kollektivet tvingas till omotiverade investeringar till följd av ouppmärksamhet.

Synliggör de olika typerna av VA-planområden

Den enskilde invånaren är intresserad av att veta vilken vatten- och avloppsförsörjning som är möjlig eller påkallad där man bor eller i ett område man är intresserad av att flytta till. Genom att klassa alla fastigheter (med behov av VA-försörjning) inom kommunen som ett av följande VA-planområden möjliggörs en tydlighet kring frågan om vatten- och avloppsförsörjning. *Enskilt VA-område, VA-bevakningsområde, VA-utbredningsområde,*

Karta från VA-planen som redovisar behov samt möjlighet gällande både vatten och avloppslösningar.

4.12 Framtida vattenanvändning

Ingen förändrad vattenanvändning föreslås i översiktsplanen.

4.13 Grönstruktur

Grönområden, parker, sjöar och vattendrag, och annan slags naturmark är viktiga delar för ett bra samhällsbygge. Dessa områden utgör miljöer för möten och bidrar till välbefinnande och rekreation. Rekreationsbehov kan se ut på många olika sätt men innebär ofta att få ett andningsrum i tillvaron. I och med samhällets urbanisering har tillgången till tystnad och avskildhet minskat då områden som kan leverera sådana kvaliteter blivit allt färre i människors närmiljö. Därför måste sådana områden vårdas, utvecklas och tillskapas. Avståndet från bostad till ett grönområde är avgörande i hur ofta tid ges för att besöka det, ett avstånd av 300 meter brukar anses vara det längsta avstånd för att man ska vara ute i den utsträckning som man önskar. Detta blir än mer avgörande för barn, gamla och andra som har en nedsatt rörelseförmåga. Inte bara naturelementen är viktiga i sådana områden utan en god tillgänglighet är minst lika viktigt för att människor ska kunna nyttja dem. Därför är det viktigt att det finns motionsspår, strandpromenader, vandringsleder och dylikt.

Väl underhållna och planerade grönområden med god tillgänglighet är en viktig komponent för en tät och välplanerad tätort. Parker och andra grönområden fyller viktiga sociala, ekologiska och kulturella funktioner. Gröna områden ger möjlighet till rekreation, avkoppling, upplevelser, sociala möten, lek, motion, rehabilitering och odling. Under senare tid har städernas grönområden uppmärksamrats alltmer och framförallt deras mångfunktionella betydelse för att bidra till hållbara städer.

I framtidens Götene ska naturområdena vara gröna oaser där invånarna kan uppleva lugn och ro, ostördhet och avkoppling. De utformas med plats för möten, aktivitet och rekreation. En god standard för tillgång till grönområden är att det finns mindre park- och skogsområden nära bostaden och arbetsplatsen.

Många olika arter är trängda ute i produktionslandskapet. En grönstruktur som inte bara utgår från människan och hennes behov är viktig i att ge djur, växter och andra en plats att leva på. Den tätortsnära naturen kan både bidra med många ovanliga livsmiljöer så som gles skog, grova gamla träd, mosaikmarker med en blandning mellan gräsmarker, lundmiljöer, vatten med mera. Många miljöer som människor uppskattar att vistas i är också naturmiljöer med hög biologisk mångfald. Särskilt viktigt är att det finns en stor variation av livsmiljöer och att dessa finns kvar i landskapet under lång tid.

4.14 Ekosystemtjänster

Ett annat namn för ekosystemtjänster skulle kunna vara naturnytta då det handlar om den nytta människan får från naturens arbete. Som när växter renar luft, buskar dämpar buller, bin pollinerar grödor eller att hälsa och välbefinnande ökar i naturen. Andra nyttor som naturens processer bidrar med är stadens gräsmattor renar regn- och snövatten från tungmetaller och skadliga partiklar eller att bakterier och maskar gör jorden bördig. Grunden för ekosystemtjänsten är ekosystemet. Ett ekosystem är en avgränsad bit land eller vatten där levande växter, djur, insekter och mikroorganismer lever i ett kretslopp och är beroende av och påverkar varandra. Det måste finnas samband mellan levande varelser och den omgivning i var de lever för att det ska vara ett ekosystem. Ett ekosystem kan vara en skog, stadspark, insjö men också hela planeten.

Ett ensidigt brukande av land- och vattenresurser med fokus på att producera grödor, energi och trävirke har påverkat livsmöjligheterna negativt för växter, djur och organismer. Den biologiska mångfalden utvecklas negativt. Livsmedel, virke och liknande är synliga nyttor men de är ofta beroende av andra mindre synliga ekosystemtjänster, som till exempel jordmånsbildning eller vattenrening. Att arbeta med ekosystemtjänster sätter fokus på att se allt människan drar nytta av från fungerande och levande ekosystem. Begreppet ekosystemtjänster går ut på att naturen skyddas för människan och inte från människan, som är den mer traditionella inställningen inom naturvården. Ett ekosystem kan bidra med flera tjänster på samma gång.

Ekosystemtjänsterna är viktiga inte minst i tätorter och städer där grönområden bland annat bidrar till ett gott lokalt klimat med renare luft och jämnare temperatur.

Biologisk mångfald är ett central begrepp inom naturvården, och en förutsättning för ekosystemtjänster. Biologisk mångfald och ekosystem förstärker varandra vilket medför att ekosystemtjänster långsiktigt säkerställs. Landskap med stor rikedom av olika ekosystem, arter och genetisk variation gynnar den biologiska mångfalden. En stor mångfald inom och mellan ekosystem gör dem i sin tur livskraftiga och ökar deras resiliens, det vill säga deras förmåga att anpassa sig och vidareutvecklas trots störningar. En viktig åtgärd för att bidra till den biologiska mångfalden är att säkra ekologiska samband i naturen så att arter kan röra sig mellan olika livsmiljöer och föröka sig. Detta görs inom arbetet med grön infrastruktur.

Olika slags ekosystemtjänster

De olika typer av tjänster som ekosystemet kan bidra med indelas enligt Naturvårdsverket i fyra kategorier. De försörjande, reglerande

och kulturella tjänsterna påverkar människor direkt, medan de stödjande tjänsterna behövs för att upprätthålla de övriga tjänsterna.

Försörjande: Försörjande tjänster är de produkter som människor får ut av ekosystem, till exempel mat, bränsle, fibrer, rent vatten och genetiska resurser.

Reglerande: Reglerande tjänster är de fördelar som människor får av ekosystemprocesser och -funktioner, till exempel upprätthållande av luftkvalitet, balansera vattenflöden, klimatreglering, erosionskontroll, reglering av sjukdomsutbrott, bullerminskning, pollinering och vattenrening.

Kulturella: Kulturella tjänster är de icke-materiella fördelar som människor får av ekosystemprocesser och -funktioner genom till exempel spirituell berikning, intellektuell utveckling, reflektioner, rekreation, friluftsliv, resurs för forskningen och estetiska upplevelser.

Stödjande: Stödjande tjänster är nödvändiga för att skapa alla övriga ekosystemtjänster, de innefattar bland annat primära produkter, produktion av syre, grundvattenbildning och jordmånsbildning.

Ekosystemtjänster i samhällsplaneringen

Ekosystemtjänster som begrepp är relativt nytt i samhällsplaneringssammanhang, även om det är något som i praktiken alltid har funnits. En del av dessa tjänster är en självklar del av planeringsarbetet i Götene kommun sedan länge medan andra inte alls har funnits med tidigare. Efterhand som kunskapen om de olika ekosystemtjänsterna växer, kan de både synliggöras och nyttjas på ett mer hållbart sätt. Ekosystemtjänster ska användas för att integrera naturvård i samhällsplaneringen.

De kulturella ekosystemtjänsterna är traditionellt starka i Götene kommun, även om inte terminologin för ekosystemtjänster används. Naturen används i hög grad för rekreation, samvaro och motion som exempel. Kinnekulle med dess unika natur, och Vänern har en stark koppling till medborgarnas identitet. Att värna och utveckla dessa värden behöver ändå ständigt ske för att kommuninvånarna och de många tillresande som nyttjar tjänsterna ska kunna fortsätta göra så fortsättningsvis.

De försörjande ekosystemtjänsterna är också traditionellt starka inom kommunen. Särskilt livsmedelsproduktion utmärker sig som en av kommunens starkaste näringsgrenar. Förutsättningarna för att denna typ av ekosystemtjänst ska kunna levereras behöver vara ständigt närvarande i den praktiska samhällsplaneringen där markanvändning beslutas.

De reglerande ekosystemtjänsterna reflekteras inte över rutinmässigt idag. De behöver lyftas i den praktiska samhällsplaneringen, till exempel inom dagvattenhantering samt i hur utformningen av tätorternas grönstruktur ska se ut.

De stödjande ekosystemtjänsterna är mer osynliga i planeringsprocesserna. Götene kommun har många värdefulla naturområden och platser med en hög biologisk mångfald, något som lett till en stor mängd naturreservat inom kommunen. Det är viktigt att fortsätta vårda och utveckla dessa Götenes unika naturmiljöer, men även att lyfta övriga områden.

5. Avslutande reflektion

5.1 Bostäder

Precis som i många andra delar av landet råder det brist på bostäder även i Götene kommun. De senaste åren har det främst varit villatomter som efterfrågats. Nordskogsområdet i Källby och Källstorpsområdet i Götene är där byggnationen skett i högst utsträckning. Dessa områden är snart utbyggda. Den framtida bebyggelsen ska i första hand ligga kring befintlig infrastruktur. Vilket innebär att områden där det inte finns vatten och avlopp, vägar, cykelvägar, fiber eller kollektivtrafik inte kommer att prioriteras i kommunens planering. Istället kommer fokus ligga på att utnyttja tillgängliga ytor kring Götene, Källby, Lundsbrunn, Hällekis, Blomberg och även kyrkbyarna på Kinnekulle. Trots detta är det en utmaning att planera i Götene kommun. Strandskydd, fornlämningar och jordbruksmark är statliga intressen som är vanligt förekommande och ofta krockar med kommunens intressen.

5.2 Infrastruktur

Infrastrukturfrågan är prioriterad av Götene kommun. Ska Götene utvecklas som boendekommun och arbetskommun är det viktigt att infrastrukturen håller hög klass. Starkare samband med både Skövde och Mariestad är nödvändigt samtidigt som de goda förbindelserna till Lidköping och Skara ska fortsätta utvecklas. Fortsatt utveckling av cykelvägnätet planeras utifrån antagen cykelutredning. Fiberutbyggnad ska fortsätta ske i alla delar av kommunen och vatten och avlopp måste lösas till Kinnekulle inom de närmsta åren.

5.3 Klimatanpassning

En av de stora utmaningarna för samhällsbyggandet är att anpassa samhället till de klimatförändringar som väntas samt minska vår klimatpåverkan. Klimatfrågorna är en av många planeringsförutsättningar som kommunen enligt plan- och bygglagen ska ta hänsyn till vid planläggningen. Att klimatanpassa innebär bland annat att inte bygga på låglänt mark eller mark som riskera att översvämmas. På grund av de ökade skyfallen är det väsentligt att det skapas förutsättningar för en hållbar dagvattenhantering. I det arbetet spelar grönstrukturen en viktig roll både för att ta hand om ökad nederbörd, men även för att till exempel dämpa temperaturen vid värmeböljor.

En konkret åtgärd är att ta fram riktlinjer för hantering av dagvatten.

5.4 Arbetspendling

Att förbättra tillgängligheten för arbetsresor, tjänsteresor och godstransporter ger förutsättningar för tillväxt och sysselsättning. En förbättrad tillgänglighet för exempelvis arbetsresor underlättar både för arbetstagare att ta sig till och från arbetet, samt att hitta ett passande arbete, och för arbetsgivare att kunna anställa just den kompetens de behöver, det vill säga matchningen på arbetsmarknaden förbättras.

5.5 Jordbruks- och skogsmark

Götene kommun värnar om sin jordbruks- och skogsmark. I den mån det är möjligt ska jordbruks- och skogsmark bevaras. Problematiken är dock att kommunen till största delen ligger i högkvalitativ jordbruksmark och skogsmark. På senare tid har

staten blivit allt strängare mot att planera på jordbruksmark. Vilket i Götene kommuns fall innebär att ytor för framtida byggnation blir begränsade. I denna översiktsplan trycker Götene kommun på att förtäta kring befintlig infrastruktur. Men i de fall där det inte är möjligt, måste viss jordbruksmark och skogsmark tas i anspråk. I de fall där förtätning inte är möjlig, måste en bedömning göras på kvalitén på jordbruksmarken eller skogsmarken. Bedöms kvalitén som låg, eller att marken inte ingår i ett större sammanhang anser Götene kommun att det finns skäl att ta jordbruksmark eller skogsmark i anspråk.